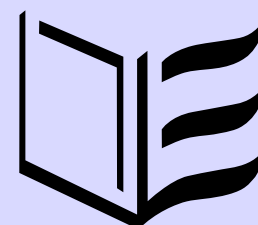

Tutkimusetiikkaa koronan aikaan: Tutkimusetiikan barometri 2023

Tutkimuseettisen
neuvottelukunnan
julkaisu 1/2024

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

Tutkimuseettisen
neuvottelukunnan
julkaisuja 1/2024

ISSN 2669-9427
ISBN 978-952-5995-98-5

Helsinki 2024

Tutkimuseettinen
neuvottelukunta (TENK)
Kirkkokatu 6
00170 Helsinki

Ulkoasu ja taitto:
Marko Myllyaho

Sisällys

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan saatesanat 4

Tiivistelmä 6

Johdanto 8

1 Tutkimuseettisen tiedon lähteet 11

2 Tutkimuseettinen koulutus ja osaaminen 20

3 Epäilyt hyvän tieteellisen käytännön vastaisesta toiminnasta 24

4 Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä ilmoittaminen 33

5 Poikkeusolojen tutkimuseettiset vaikutukset 39

6 Johtopäätöksiä 41

Lähdeluettelo 45

Tutkimuseetiikan barometri 2023: kyselylomake 46

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan saatesanat

Tutkimusetiikkaa koronan aikaan: Tutkimusetiikan barometri 2023 on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) toteuttama toinen kyselyselvitys hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta Suomen tiede- ja tutkimusyhteisöissä vuosina 2019–2022. Sitoutuminen hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen on osa tiedeyhteisön eettistä itsesääntelyä. Luottamus tieteeseen on Suomessa vahvaa, kuten Tiedebarometrissa nähdään, ja Suomessa työskentelevät tutkijat tekevät työtään hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Tämä on yksi suomalaisten tiede- ja tutkimusyhteisöjen tärkeistä piirteistä ja voimavaroista.

Tutkimusetiikan barometrit 2023 ja 2018 osoittavat, että tutkijat ovat omaksuneet hyvän tieteellisen käytännön periaatteet varsin hyvin. Epäkohtia kuitenkin on, ja vastaajien epäilyt tiedevilpin ja piittämättömyyden määrästään ovat uudessa barometrissä melko suuria. TENKin kokoamat tilastot osoittavat, että suurimmassa osassa hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä on kyse muista kuin tiedevilppiin liittyvistä ongelmista. Hyvän tutkimuskulttuurin kehittäminen ratkoisi näitäkin tilanteita. Entistä parempaa tutkimuskulttuuria rakennetaan panostamalla tutkimuseettiseen koulutukseen, yhdessä laadittuihin ohjeisiin, tutkimusetiikan tukihenkilötoimintaan ja keskustelukulttuurin parantamiseen.

Tutkijoiden ja tutkimusryhmien välisellä kilpailulla tutkimusrahoituksesta on vaikutuksensa hyvän tieteellisen käytännön toteutukseen. Vastauksista nähdään, että tutkijayhteisö kokee resursseista johtuvan kilpailun vaikutukset huolestuttaviksi. Tutkijoille asetetut tulosodotukset, perustehtäviin liittyvät kasvaneet velvoitteet, ohjeiden noudattamatta jättämiset, aineistojen hallintaan ja tekijyyteen liittyvät epäselvyydet ja ongelmat sekä organisaatioiden väliset

yhteistyöhaasteet näissä kysymyksissä saattavat johtaa epäeettisiin toimintatapoihin.

Tutkimuseettisen koulutuksen ja tukitoimintojen lisäämisen sekä tutkimus- ja keskustelukulttuurin pitkäjänteisen kehittämisen nähdään barometrin mukaan parhaiten johtavan tutkimusyhteisöihin, joissa tutkijat voivat luottavaisella mielellä keskittyä tärkeään tutkijantyöhönsä. Panostus hyvien käytänteiden edistämiseen ja tutkimuskulttuurin kehittämiseen on aina kannattavaa – se säästää voimavaroja ja lisää tutkijoiden työhyvinvointia.

Tutkimuseettikan barometrin 2023 toteutti Tutkimuseettisen neuvottelukunnan sihteeristö. Koordinoinnista ja toteutuksesta vastasivat etenkin **Anni Sairio** ja **Eero Kaila**, ja työn tueksi perustettiin ohjausryhmä. Ensimmäinen tutkimuseettikan barometri 2018 toteutettiin Vaasan yliopiston ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan yhteistyönä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa *Vastuullinen tiede* -hankkeessa.

Helsingissä 7.2.2024

Riitta Keiski

puheenjohtaja

Tutkimuseettinen neuvottelukunta

Tiivistelmä

Tutkimusetiikkaa koronan aikaan: Tutkimusetiikan barometri 2023 on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toteuttama toinen selvitys hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta Suomen tiede- ja tutkimusyhteisössä. Barometri kartoittaa ajanjaksoa 2019–2022. Ensimmäinen tutkimusetiikan barometri kattoi ajanjakson 2016–2018.

Tulokset osoittavat, että tutkimuseettinen osaaminen on Suomessa hyvällä tasolla ja tutkimusetiikkaan suhtaudutaan tiede- ja tutkimusmaailmassa vakavasti. Tutkimuseettiset ohjeet tunnetaan, vastaajat tietävät, miten ongelmatilanteissa tulisi toimia, ja epäilyt hyvän tieteellisen käytännön rikkomuksista omassa toimintaympäristössä ovat vähentyneet vuoden 2018 barometriin verrattuna.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyjä raportoitiin kyselyaineistossa kuitenkin melko paljon, ja varsinkin aineistonhallintaan ja tekijyyteen liittyviä piittaamattomuusepäilyjä oli runsaasti. Vastaajat näkivät ongelmien taustalla kovan kilpailun aiheuttamia paineita, tietämättömyyttä ja resurssien puutteita. Samat uhkatekijät tunnistettiin myös tutkimusetiikan barometrissä 2018.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä tehdään ilmoitus tutkimusorganisaatioille vain harvoin; 78 prosenttia vastaajista ei ollut ilmoittanut epäilyistään. TENKin tilastoista kuitenkin tiedetään, että hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyinä ilmoitetaan myös muun tyyppisiä ongelmatilanteita. Hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia eli HTK-loukkauksia ei organisaatioissa todeta useinkaan. Epäilysten runsas määrä osoittaa, että ongelmia ja epäselvyyksiä on, mutta niissä lienee kyse myös muista kuin HTK-loukkauksen kriteerit täyttävistä tapauksista. Ongelmia ratkotaan parhaiten ennaltaehkäisyyn panostamalla, ja tutkimuskulttuurin aktiivinen kehittäminen on organisaatioille aina kannattava panostus.

Tutkimusetiikan barometri osoittaa, että tutkijoiden työyhteisö ja oma organisaatio ovat merkittäviä tutkimuseettisen tiedon lähteitä ja

näin ollen avainasemassa hyvän tutkimuskulttuurin kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Tutkimuseettinen tiedonvälitys ja keskustelu Suomessa on monikanavaista ja siihen osallistuu monia toimijoita mediasta ammattiliittoihin.

Barometrissä selvitettiin myös globaalin kriisin vaikutuksia hyvään tieteelliseen käytäntöön, koska barometrissä kartoitetulle ajanjaksole osui koronapandemia. Koronapandemian vaikutukset arvioitiin vähäisiksi, mutta myös ongelmista on viitteitä.

Barometriselvitys toteutettiin anonymisti täytettävänä sähköisenä kyselynä, joka lähetettiin maaliskuussa 2023 TENKin hyvän tieteellisen käytännön ohjeistukseen eli HTK-ohjeeseen sitoutuneisiin yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja tutkimusorganisaatioihin. Kyselyyn oli mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Vastauksia toivottiin tutkimuksen ja opetuksen, tutkimushallinnon sekä muiden tutkimuksen tukipalveluiden parissa työskentelevältä henkilöstöltä, myös apurahatutkijoilta. Kysely oli avoinna 13.3.–28.4.2023.

Kyselyyn vastasi 1 099 henkilöä. Tyypillinen vastaaja oli yliopistossa tutkimusta tekevä tohtori, jolla on alle 10 vuoden urakokemus ja joka on suorittanut tutkintonsa Suomessa.

Ensimmäinen tutkimuseettikan barometri oli Vaasan yliopiston ja TENKin yhteistyönä toteutettu pilottiselvitys. TENKin tiedontarpeista ja vuonna 2023 tehdystä HTK-ohjeen uudistuksesta johtuen Tutkimuseettikan barometri 2023 oli kysymyksiltään hieman erilainen. Vertailuja on kuitenkin voitu tehdä.

Johdanto

Tutkimuseettisen neuvottelukunta (TENK) selvittää tutkimusetiikan barometrillä hyvän tieteellisen käytännön toteutumista Suomen tiede- ja tutkimusyhteisössä. Tutkimusetiikan barometri 2023 kartoittaa seuraavia aiheita:

- Tutkimuseettisen tiedon lähteet
- Hyvän tieteellisen käytännön osaaminen
- Epäilyt hyvän tieteellisen käytännön rikkomuksista
- Toiminta hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyissä
- Näkemykset koronapandemian vaikutuksista hyvän tieteellisen käytännön toteutumiseen

Tietoa kerättiin vuosilta 2019–2022, ja tässä raportissa kuvataan barometrin päätulokset.

Barometri toteutettiin anonymisti täytettävänä sähköisenä kyselyinä, jonka TENK lähetti sähköpostitse kaikkiin TENKin *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa* -ohjeeseen eli HTK-ohjeeseen sitoutuneisiin yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja tutkimusorganisaatioihin Suomessa. Vastauksia pyydettiin tutkimuksen ja opetuksen, tutkimushallinnon sekä muiden tutkimuksen tukipalveluiden parissa työskenteleviltä henkilöiltä. Kyselyyn oli mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Barometriselvityksen toteutti TENKin sihteeristö. Työn tueksi perustettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat **Riitta Keiski** (puheenjohtaja, Oulun yliopisto), **Teija-Kaisa Aholaakko** (Laurea-ammattikorkeakoulu), **Erika Löfström** (Helsingin yliopisto), **Janne Pölönen** (Tieteellisten seurain valtuuskunta), **Alexi Tornio** (Turun yliopisto), **Risto Turunen** (Itä-Suomen yliopisto) ja **Krista Varantola** (Tampereen yliopisto).

Ensimmäinen tutkimusetiikan barometri tehtiin vuonna 2018 TENKin ja Vaasan yliopiston tutkijoiden **Ari Salmisen** ja **Lotta Pitkäsen** yhteistyönä. TENKin tiedontarpeista ja HTK-ohjeen uudistuksesta johtuen tämän barometrin kyselylomake oli hieman erilainen vuoden 2018 pilottiin verrattuna. Barometrien tulokset eivät siis ole kaikilta osin suoraan vertailukelpoisia, mutta niitä on verrattu toisiinsa mahdollisuuksien mukaan.

Kyselyn toteutus ja ajankohta

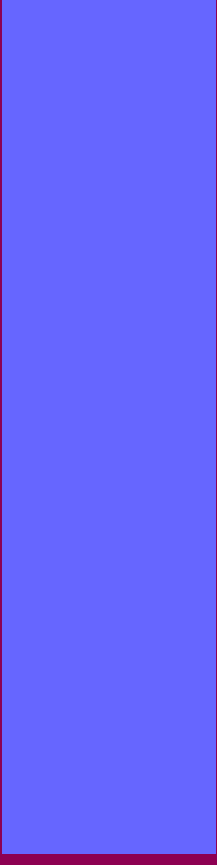
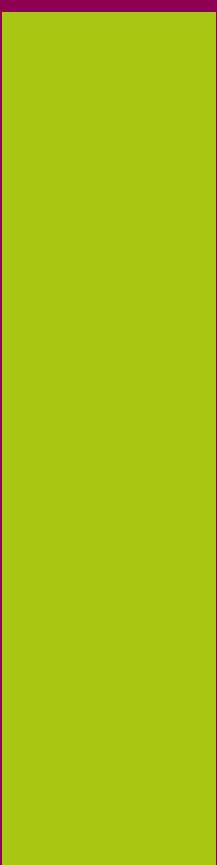
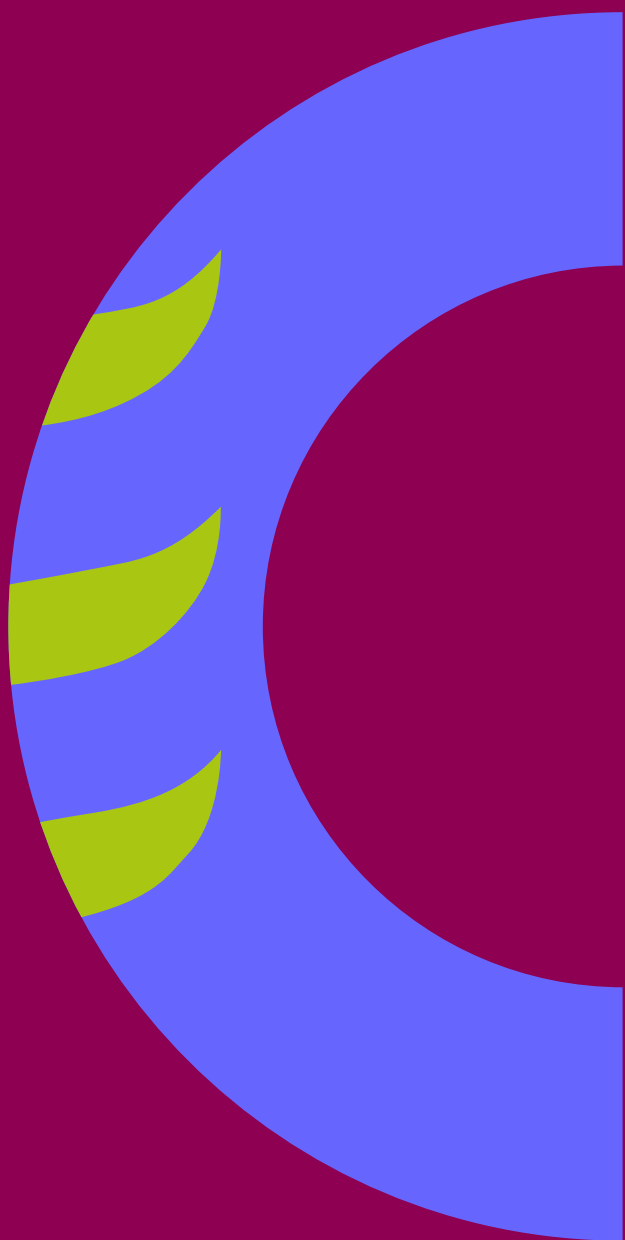
Kysely koostui kahdestatoista monivalintakysymyksestä ja kolmesta avoimen vastauskentän kysymyksestä. Taustatietokysymyksillä kartoitettiin vastaajien pääasiallista toimenkuvaa, kokemusta tutkijanurasta vuosina, taustaorganisaatioiden tyyppiä, tieteenalaa sekä ylintä suoritettua tutkintoa. Taustatiedoissa ei kerätty suoria tai epäsuoria henkilötietoja. Barometrin kyselylomake on raportin lopussa.

Kyselylle haettiin tutkimusluvut niistä organisaatioista, jotka sitä edellyttivät. Eettistä ennakoarviointia ei teetetty, koska ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin edellytysten ei katsottu täyttyvän.

Kyselyn jakelu tapahtui organisaatioiden viestinnän kautta tai tutkimuslupaprosessissa saatujen ohjeiden mukaisesti, ja organisaatioiden sisäisessä tiedotuksessa avustivat tilanteen mukaan tutkimusetiikan tukihenkilöt. Kysely oli avoinna 13.3.–28.4.2023.

Täydellisiä vastauksia saatiin 1 099, mikä oli samanlaisesta toteutuksesta huolimatta hieman vähemmän kuin vuoden 2018 selvityksessä (n = 1 246). Kyselylomakkeen pääsi täyttämään taustatiedot annettuaan. TENK on kyselyaineiston rekisterinpitäjä, ja vastaukset tallennettiin Tieteellisten seurain valtuuskunnan suojatulle palvelimelle. Aineistoa käsitteli ainoastaan TENKin sihteeristö. Avoimia vastauksia lukuun ottamatta kyselyaineisto tullaan arkistoimaan Tietoarkistoon.

Tyypillinen vastaaja oli yliopistossa tutkimusta tekevä tohtori, jolla on alle 10 vuoden urakokemus, tausta yhteiskuntatieteissä ja Suomessa suoritettu ylin tutkinto. Vastaajien tarkemmat taustatiedot annetaan raportin lopussa (kuviot 14 ja 15).

1 Tutkimuseettisen tiedon lähteet

Kyselyn ensimmäisessä osiossa kartoitettiin, kuinka hyvin kaikilla tieteenaloilla pätevät tutkimuseettiset ohjeet ja tutkimuseettinen tukihenkilöjärjestelmä tunnetaan sekä millaista lähteistä tutkimuseettistä tietoa saadaan.

Tutkimuseettisten ohjeiden tunteminen

Kuinka hyvin ohjeet tunnetaan?

Suomen tutkimuseettinen järjestelmä perustuu tiede- ja tutkimusyhteisön itsesääntelyyn, ja TENK laatii ohjeita ja suosituksia yhdessä tiedeyhteisön kanssa tämän itsesääntelyn pohjaksi. Kuvioista 1 nähdään, että ohjeiden tunnettuus on Suomessa hyvällä tasolla. Kaikki ohjeet tunnetaan myös paremmin kuin vuoden 2018 barometrissä.

Suomen tutkimuseettisistä ohjeista tunnetuin ja myös tärkein on Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa eli niin sanottu HTK-ohje. Sen tunsi vähintään nimeltä 86 prosenttia vastaajista, kun vuoden 2018 barometrissä se oli tuttu noin kahdelle kolmasosalle vastanneista. 22 prosenttia vastaajista arvioi tuntevansa ohjeen sisällön erittäin hyvin. HTK-ohjeen sisällön tuntevat erittäin hyvin todennäköisesti etenkin HTK-loukkausepäilyjen parissa työskentelevät vastaajat.

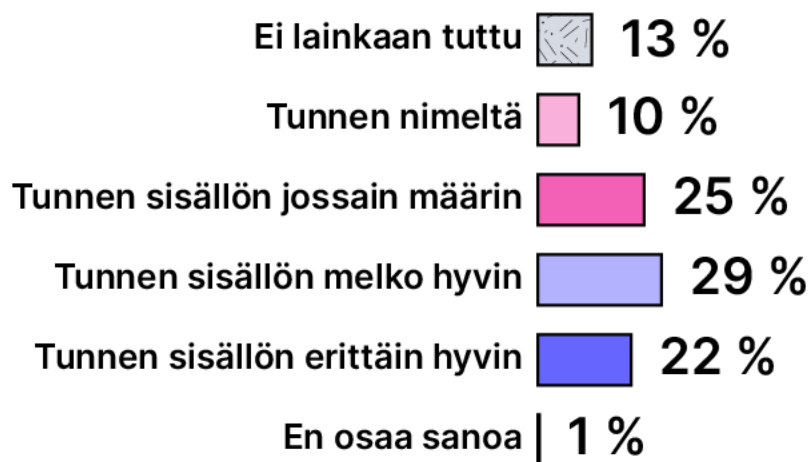
Tieteellinen julkaiseminen on tutkijoille tärkeä meritoitumisen tapa. TENKin tekijyys-suositus ohjeistaa yhteisjulkaisuiden tekijyydestä sopimisesta kiistojen välttämiseksi, ja edellisessä barometrissä sen tunsi jo noin puolet vastaajista. Nyt sen tunsi vähintään nimeltä 80 prosenttia vastaajista. 20 prosenttia vastaajista arvioi tuntevansa ohjeen sisällön erittäin hyvin.

Tutkijan ansioluettelomallia käytetään useissa rahoitushauissa ja tutkimusmaailman rekrytointiprosesseissa, ja sen sisältö tunnetaan TENKin julkaisuista kaikkein parhaiten. 77 prosenttia vastaajista tuntee tutkijan ansioluettelomallin vähintään nimeltä, ja 31 prosenttia tuntee sisällön erittäin hyvin.

Miten tuttuja hyvän tieteellisen käytännön ohjeet ovat sinulle?

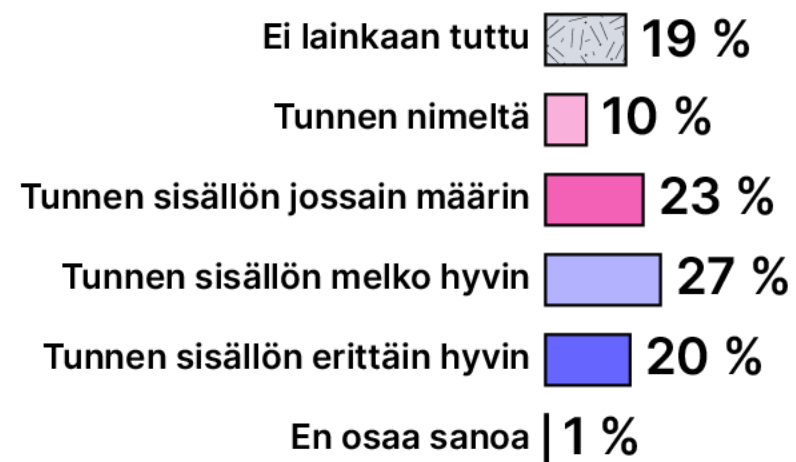
Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa

(n = 1 096)

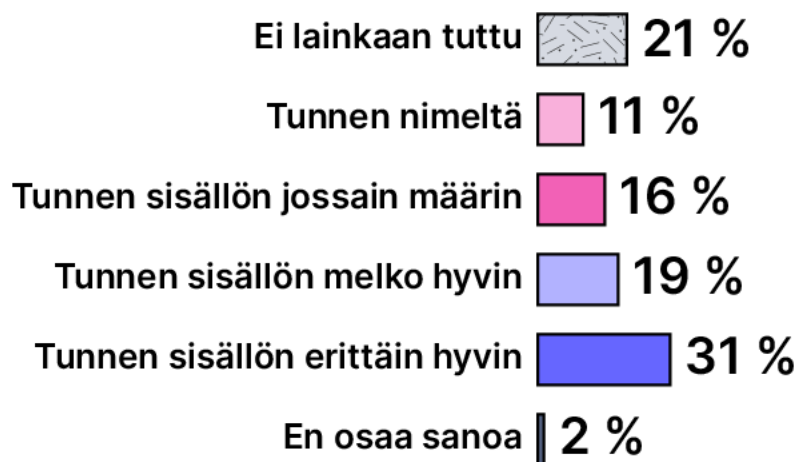
Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositukset 2018

(n = 1 093)

Tutkijan ansioluettelomalli. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositus 2020

(n = 1 094)

The European Code of Conduct for Research Integrity

(n = 1 091)

Kuvio 1. Tutkimuseettisten ohjeiden tunteminen

EU-rahoitusta saaneiden hankkeiden tutkijat sitoutuvat noudattamaan eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeen The European Code of Conduct for Research Integrity periaatteita. Se on julkaisuista vähiten tunnettu, mutta 70 prosenttia vastaajista tuntee sen vähintään nimeltä. Tämän ohjeen tunnettuus on kasvanut eniten, sillä edellisen barometrin yhteydessä ohjeen kertoi tuntevansa harvempi kuin joka neljäs. Vain 9 prosenttia vastaajista tunsi sisällön erittäin hyvin.

Hyvän tieteellisen käytännön ohjeita ja suosituksia

Hyvä tieteellinen käytäntö (engl. *research integrity*) koostuu menettelytavoista, joilla huolehditaan hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta tieteellisen toiminnan koko elinkaaren ajan. Hyvä tieteellinen käytäntö pätee kaikessa tutkimustoiminnassa ja kaikilla tieteenaloilla.

TENK laati vuonna 1994 yhteistyössä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa ensimmäisen **ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK) ja sen loukkausepäilyjen käsittelemisestä**. Tämän jälkeen ohjetta on päivitetty säännöllisesti, viimeksi vuonna 2023. HTK-ohjeen tarkoitus on edistää eettisiä tutkimuskäytäntöjä Suomessa. Siinä määritellään hyvä tieteellinen käytäntö ja hyvän tieteellisen käytännön rikkomukset sekä kerrotaan, miten näiden rikkomusepäilyjen tutkinta eli HTK-prosessi toteutetaan. Lähes kaikki Suomen tiede- ja tutkimusorganisaatiot ovat sitoutuneet noudattamaan HTK-ohjetta kaikessa tutkimustoiminnassaan ja kaikilla tieteenaloilla.

Vuonna 2018 TENK julkaisi **suosituksen tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopimisesta**. Tieteellisiä yhteisjulkaisuja laadittaessa ei ole aina yksimielisyyttä siitä, keiden nimet julkaisun tekijä- tai kirjoittajaluetteloon tulisi merkitä ja missä järjestyksessä. Joskus tekijyydestä saattaa syntyä kiista, jota on jälkikäteen hankala selvittää. Tekijyysohjeen avulla pyritään selkiyttämään tilannetta ja välttämään kiistoja.

Hyvän tieteellisen käytännön mukaisen ansioluettelomallin laativat TENK, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ja Suomen Akatemia vuonna 2012. Se päivitettiin vuonna 2020. Mallin tarkoitus on ohjeistaa ansioluettelon laatijaa siten, että hänen ansionsa tulisivat esille mahdollisimman kattavasti, totuudenmukaisesti ja vertailukelpoisesti.

The European Code of Conduct for Research Integrity on eurooppalainen tutkimuseettinen toimintaohje, jonka on laatinut The European Federation of Academies of Sciences and Humanities (ALLEA) Euroopan komission toiveesta. ALLEAn tutkimuseettistä ohjetta on käytetty useiden kansallisten ja instituutiokohtaisten ohjeiden pohjana Euroopassa, myös Suomessa HTK-ohjetta laadittaessa. Ohje on päivitetty viimeksi vuonna 2023.

Tutkimuseetiikan tukihenkilötoiminta

Tunnetaanko tutkimuseetiikan tukihenkilöitä?

TENKin kouluttamat tutkimuseetiikan tukihenkilöt neuvovat organisaationsa jäseniä hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvissä kysymyksissä ja ongelmatilanteissa. Barometrisissä kysytyttiin, kuinka hyvin vastaajat tuntevat organisaationsa tukihenkilötoiminnan, jos sitä on järjestetty.

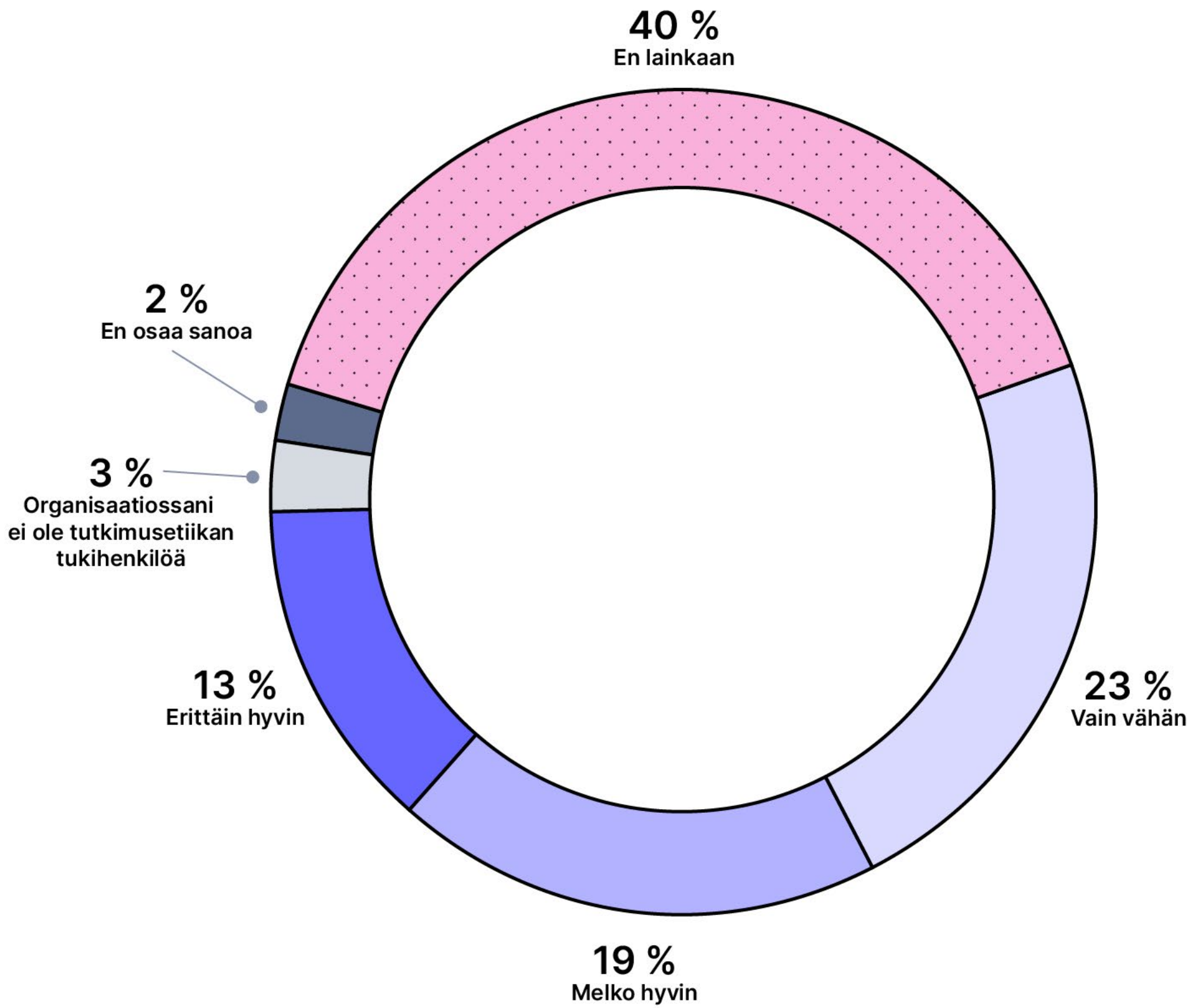
Vastaajista 32 prosenttia tunsi organisaationsa tukihenkilötoimintaa melko tai erittäin hyvin ja 23 prosenttia tiesi toiminnasta jotakin. Sen sijaan 40 prosenttia ilmoitti, ettei tunne toimintaa lainkaan ja kolme prosenttia vastaajista ilmoitti, että heidän organisaatiossaan ei ole tutkimuseetiikan tukihenkilöä (kuvio 2). Kaksi prosenttia ei osannut vastata.

Toiminnan tunnettuus ei ole juuri muuttunut edelliseen barometriin verrattuna. Vuonna 2018 vastaajista 55 prosenttia oli toiminnasta tietoinen ja 45 prosenttia ilmoitti, ettei tunne sitä lainkaan.

Koska tukihenkilöitä toimii yli 70 tutkimusorganisaatiossa, tilanne voisi olla parempikin. Toiminnan yksityiskohtainen tunteminen ei ole välttämättä tarpeen, mutta mitä enemmän näistä asiantuntijoista tiedetään, sitä paremmin organisaatioissa voidaan auttaa etenkin ongelmatilanteita kohtaavia tutkijoita.

Kuinka hyvin tunnet organisaatiosi tukihenkilötoiminnan?

(n = 1 094)

Kuvio 2. Tukihenkilötoiminnan tunteminen

Tutkimusetiikan tukihenkilöt

TENK käynnisti tutkimusetiikan tukihenkilötoiminnan vuonna 2017. Tällä hetkellä noin 150 tutkimusetiikan tukihenkilöä toimii yli 70 suomalaisessa tutkimusorganisaatiossa. Heidän tehtävänä on auttaa oman organisaationsa henkilökuntaa henkilökohtaisesti ja luottamuksellisesti hyvän tieteellisen käytännön kysymyksissä ja ongelmatilanteissa.

Tutkimusetiikan tukihenkilö osaa neuvoa, jos tutkija epäilee hyvän tieteellisen käytännön loukkausta tai on itse joutunut epäilyn kohteeksi ja tarvitsee apua. Hän opastaa, mitä tilanteessa voi tehdä ja mistä saa lisää tietoa. Tukihenkilö ei ota kantaa siihen, onko hyvän tieteellisen käytännön loukkausta tapahtunut eikä osallistu tapauksen tutkintaan. Ongelmatilanteissa hän on molempien osapuolten apuna.

Tutkimuseettisen tiedon lähteet

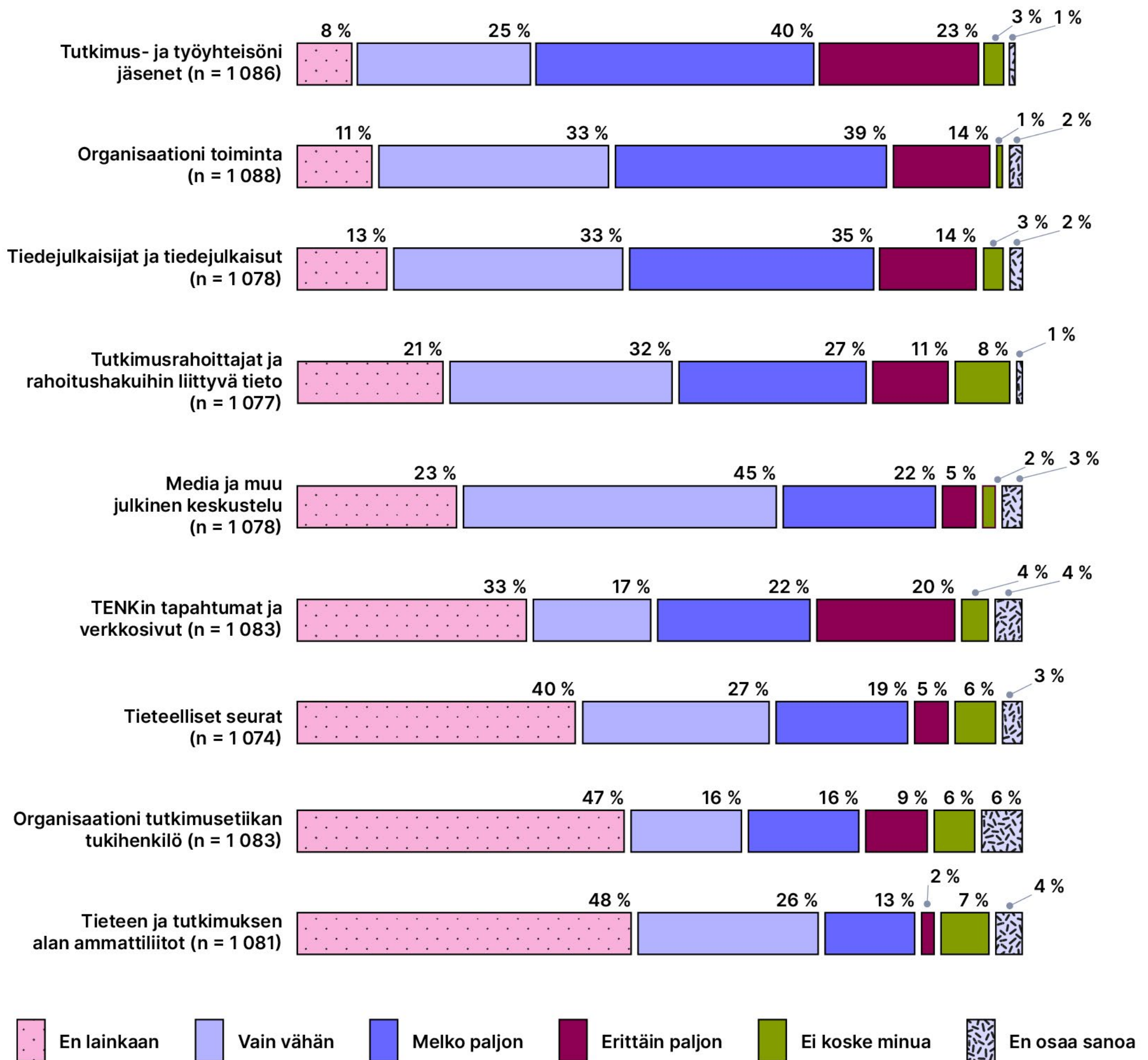
Kyselyn tässä osiossa selvitettiin, millaisista lähteistä Suomen tiede- ja tutkimusmaailmassa saadaan tietoa tutkimusetiikasta. Aiheesta kysyttiin barometrissä ensimmäistä kertaa, ja vastauksista käy ilmi tiedonlähteiden monipuolisuus ja työyhteisön merkityksellisyys hyvän tutkimuskulttuurin rakentamisessa ja ylläpitämisessä.

Mistä vastaajat ovat saaneet tietoa tutkimusetiikasta?

Vastaajat raportoivat saaneensa melko tai erittäin paljon tietoa tutkimusetiikasta seuraavista lähteistä (kuvio 3): oma tutkimus- tai työyhteisö (63 %), oma organisaatio (53 %), tiedejulkaisijoiden toiminta (49 %), TENK (42 %), tutkimusrahoittajat (38 %), media ja muu julkinen keskustelu (27 %), tutkimusetiikan tukihenkilöt (25 %), tieteelliset seurat (24 %) ja alan liitot (15 %). Oman tutkimus- tai työyhteisön jäsenet ovat kaikkein merkittävin tiedonlähde (23 % sai erittäin paljon tietoa), ja TENK on toiseksi tärkein (20 % ”erittäin paljon”).

Tulokset kertovat, että tutkimuseettinen tiedonvälitys ja keskustelu Suomessa on monikanavaista ja siihen osallistuu monia erilaisia toimijoita. Tärkeimmät tiedonlähteet ovat omat kollegat ja oma organisaatio. Omalla toimintaympäristöllä on siis huomattava merkitys hyvän tutkimuskulttuurin ylläpitämisessä.

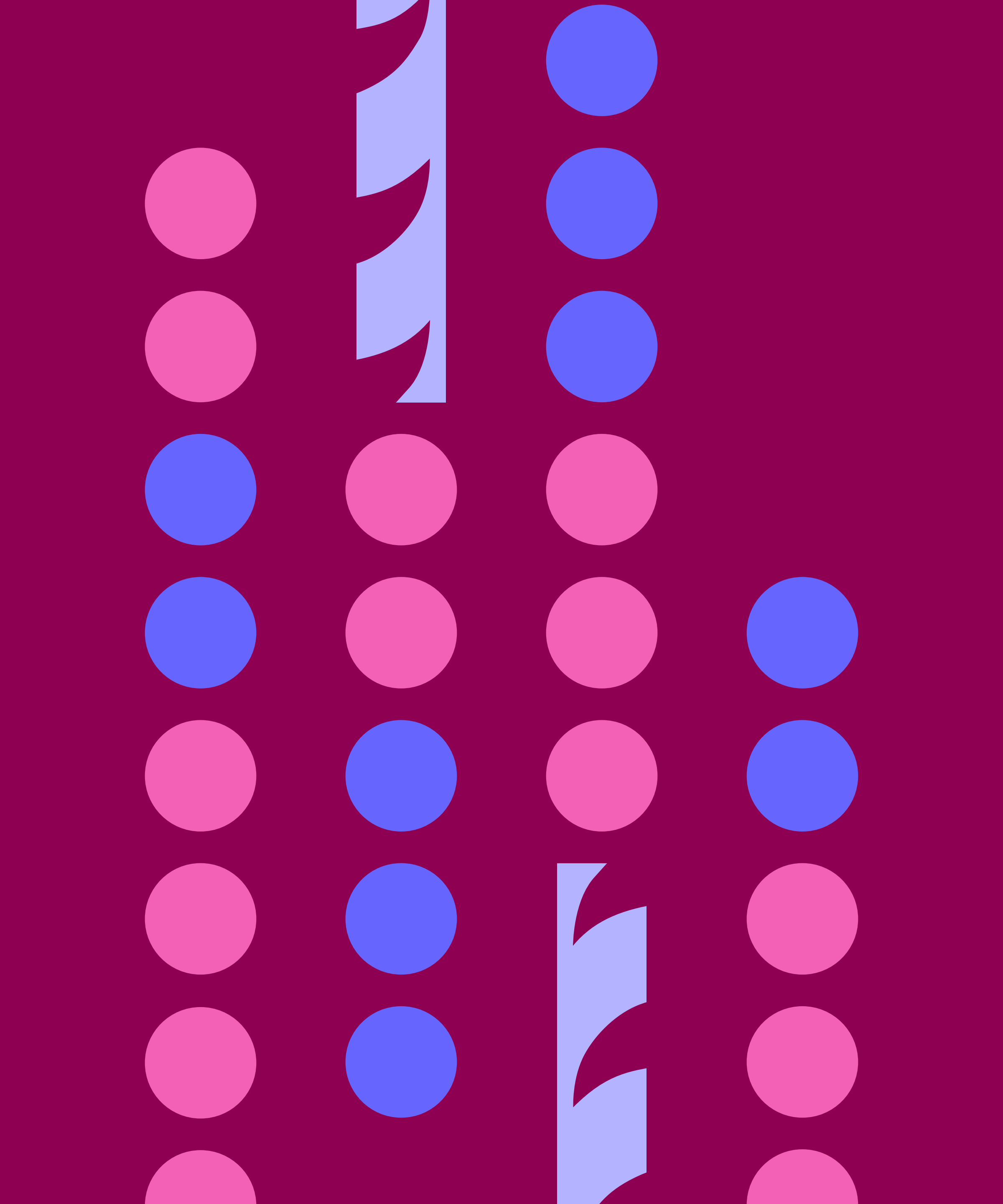
Kuinka paljon olet saanut tietoa hyvästä tieteellisestä käytännöstä seuraavista lähteistä neljän viime vuoden aikana?

Kuvio 3. Tutkimuseettisen tiedon lähteet

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK)

Opetus- ja kulttuuriministeriö perusti Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) vuonna 1991 käsittelemään tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja edistämään tutkimusetiikkaa Suomessa (asetus 1347/1991). TENK ennaltaehkäisee tutkimusvilppiä, laatii kansallisia ohjeistuksia kaikille tieteenaloille, edistää koulutusta, koordinoi ihmistieteiden eettistä ennakoarviointia sekä verkostoituu ja vaikuttaa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Lisäksi TENK valvoo hyvää tieteellistä käytäntöä seuraamalla ja tilastoimalla hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia, antamalla lausuntoja hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyjen tutkinnasta ja tarjoamalla neuvontaa ongelmatilanteissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa TENKin jäsenet tiedeyhteisön esityksestä kolmivuotiskausiksi.

2 Tutkimuseettinen koulutus ja osaaminen

Kyselyn tässä osiossa selvitettiin tutkimuseettisen koulutuksen tarjontaa, koulutukseen osallistumista, koulutuksen tarvetta sekä tutkimuseettisen osaamisen itsearviointia.

Tutkimuseettinen koulutus Suomessa

Onko koulutusta tarjolla riittävästi?

54 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että tutkimuseettistä koulutusta oli riittävästi tai melko riittävästi tarjolla heidän organisaatiossaan (kuvio 4). Tilannearviot kuitenkin vaihtelivat. Vastaajista 24 prosenttia ei osannut sanoa, 20 prosenttia totesi, että tarjolla oleva koulutus ei riitä, ja 9 prosenttia ilmoitti, ettei koulutusta ole tarjolla lainkaan.

Ovatko vastaajat itse osallistuneet koulutukseen?

Barometrissä kartoitettuna ajanjaksona tutkimuseettiseen koulutukseen oli osallistunut 57 prosenttia vastaajista (kuvio 5), valtaosa kerran tai kahdesti. 43 prosenttia ei ollut osallistunut koulutuksiin. Tutkimuseettinen koulutus suunnataan pääosin väitöskirjatutkijoille, ja vanhemmat tutkijat ja esimerkiksi tiedehallinnossa työskentelevät eivät välttämättä koulutukseen pääse tai mahdollisesti näe tarvetta osallistua. TENK kouluttaa tutkimuseettisen tukihenkilöitä, ja osa vastaajista on todennäköisesti osallistunut tähän koulutukseen.

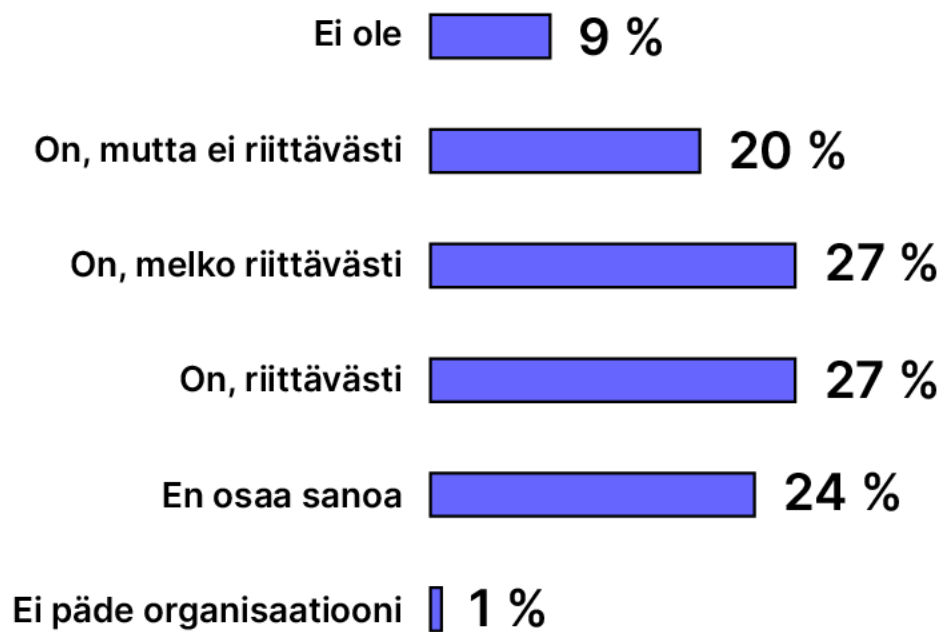
Miten omaa tutkimuseettistä osaamista arvioidaan?

32 prosenttia vastaajista arvioi oman hyvän tieteellisen käytännön osaamisensa täysin riittäväksi. Melko riittäväksi osaamisensa arvioi 57 prosenttia (kuvio 6). Noin puolet vastaajista ei katsonut tarvitsevänsä enempää osaamista, ja puolet toivoisi sitä lisää (kuvio 7). Osaamista toivottiin lisää mm. tietosuojaan, tekoälyyn, tekijyyteen ja eettiseen ennakoarviointiin liittyvistä aiheista.

Onko organisaatiossasi tarjolla tutkimuseettistä koulutusta?

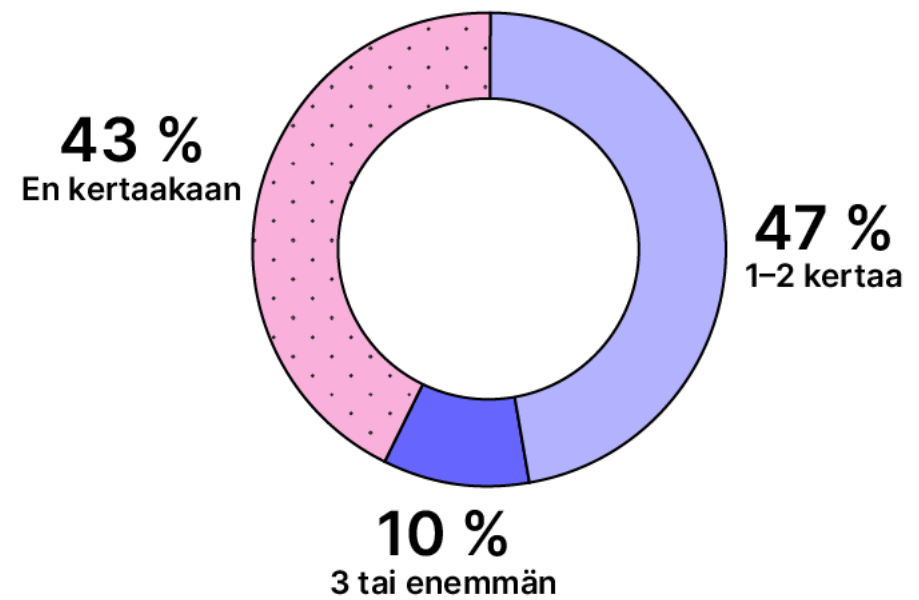
(n = 1 063)

Kuvio 4. Tutkimuseettisen koulutuksen saatavuus

Kuinka monta kertaa olet neljän viime vuoden aikana osallistunut johonkin tutkimuseettiseen koulutukseen?

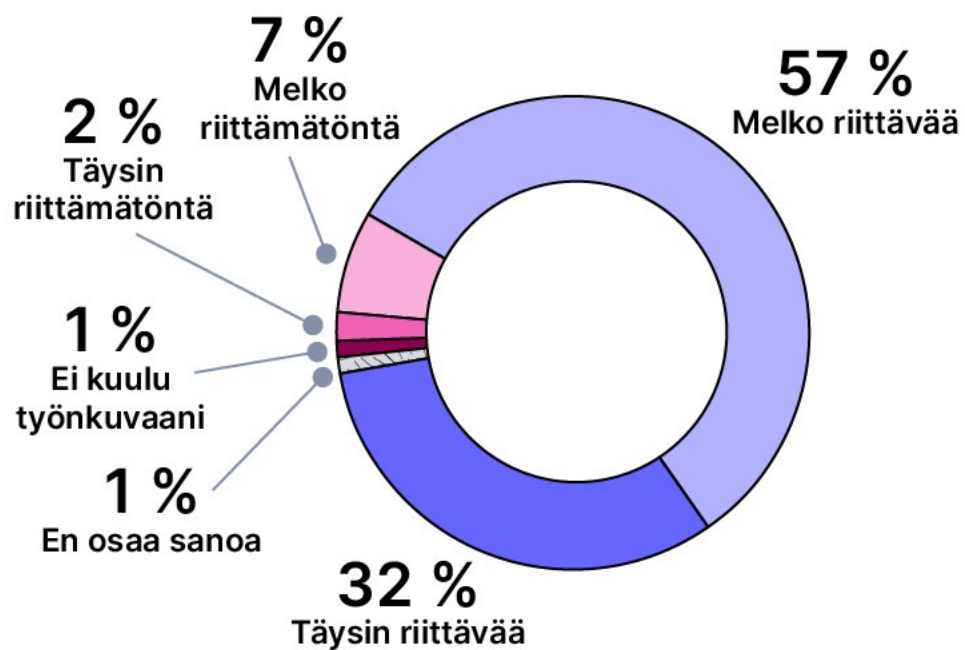
(n = 1 062)

Kuvio 5. Neljän viime vuoden tutkimuseettiset koulutukset

Miten riittäväksi arvioit hyvän tieteellisen käytännön osaamisesi tutkimuksesi ja/tai nykyisten työtehtäviesi kannalta?

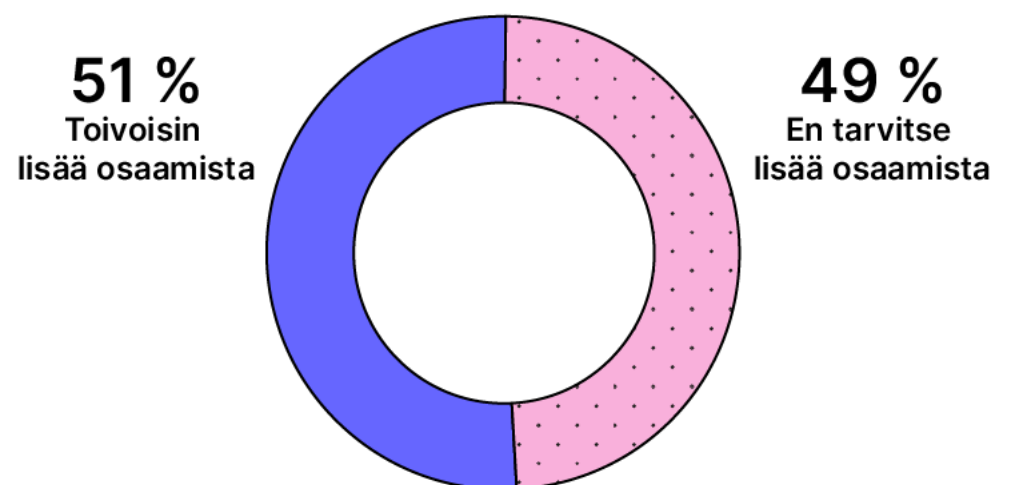
(n = 1 065)

Kuvio 6. Itsearvio hyvän tieteellisen käytännön osaamisesta

Toivoisitko hyvään tieteelliseen käytäntöön ja tutkimusetiikkaan liittyvistä aiheista itsellesi lisää osaamista?

(n = 974)

Kuvio 7. Jatkokoulutuksen tarve

Yhdeksän kymmenestä vastaajasta arvioi osaamisensa melko tai täysin riittäväksi. Viidennes oli samalla sitä mieltä, että koulutusta ei ollut tarjolla riittävästi. Kyselyyn on todennäköisesti vastannut melko runsaasti tutkimuseettiä jo tuntevia vastaajia, joiden osaaminen on kehittynyt myös muulla tavoin kuin koulutukseen osallistumalla, ja jotka tunnistavat toimintaympäristössään kehittämisen tarpeita.

Hyväksi havaitut toimintatavat

Vastaajia pyydettiin kertomaan, millaisia toimintatapoja heidän organisaatioissaan on otettu käyttöön hyvän tieteellisen käytännön edistämiseksi. Avoimia vastauksia saatiin 258. Yleisimpiä toimintatapoja olivat:

- Tutkimuseettinen koulutus (36 % vastauksista)
- TENKin tarjoamat hyvän tieteellisen käytännön ohjeet (24 %)
- Neuvonta ja tutkimuseettiset tukihenkilöt ja työryhmät (13 %)
- Epämuodolliset henkilöstötilaisuudet ja keskustelu tutkimusryhmissä (11 %)
- Eettinen ennakoarviointi (11 %)

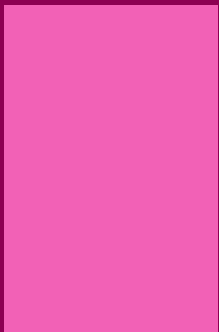
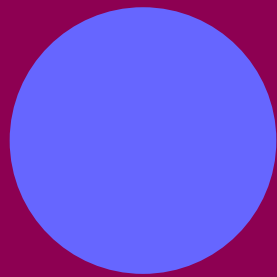
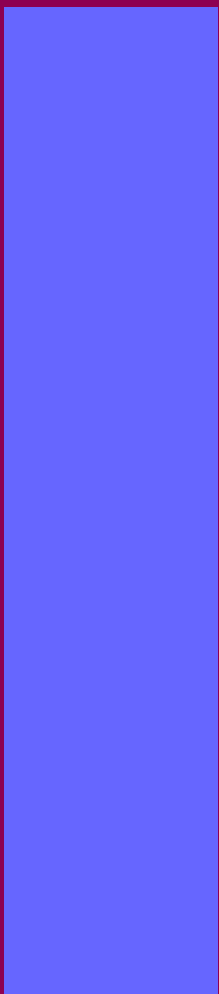
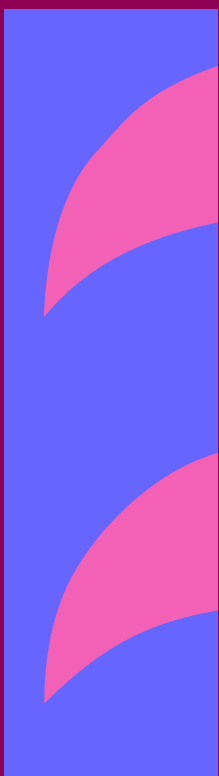
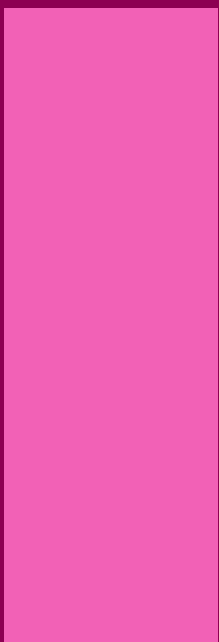
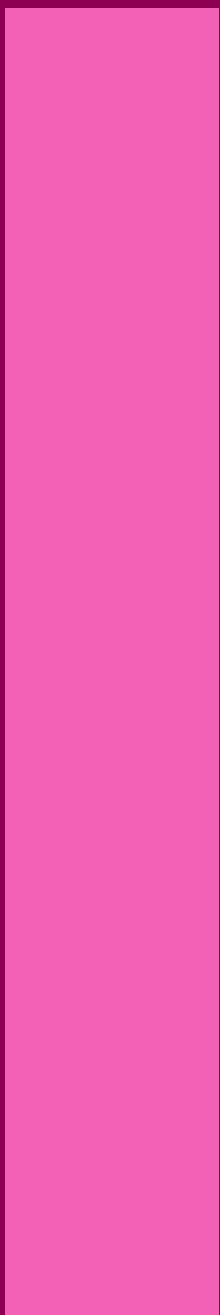
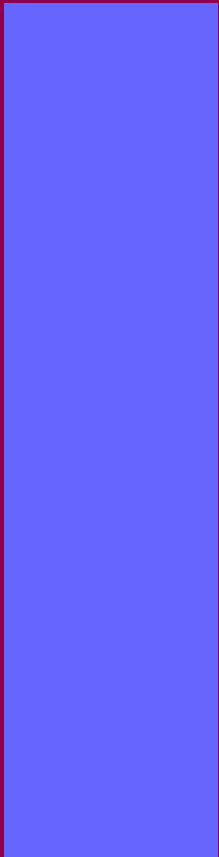
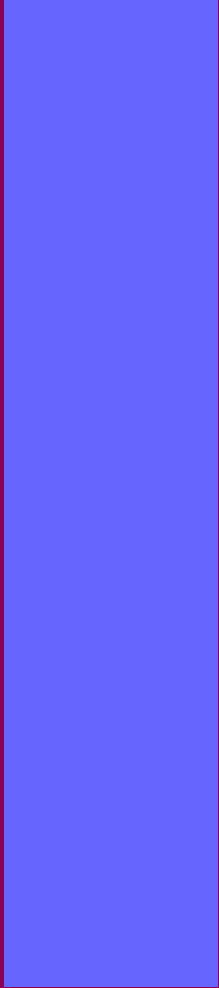
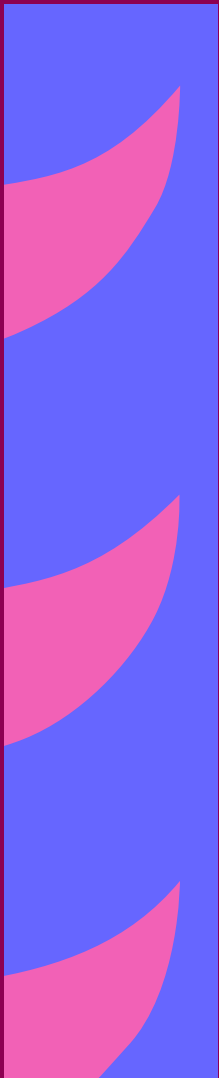
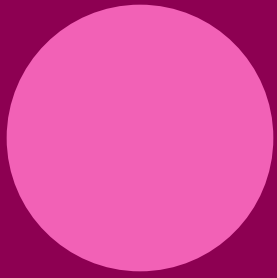
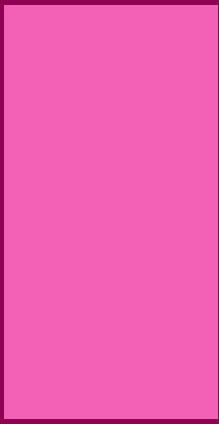
Mainintoja oli myös plagioinnintunnistusohjelmien käytöstä, tutkimusjulkaisuiden normeista sekä toimivasta HTK-prosessista. Noin kahdeksan prosenttia vastaajista ei ollut tietoisia toimenpiteistä, joita heidän organisaatioissaan olisi otettu käyttöön. Esimerkkejä vastauksista:

”Olen itse perustanut tutkijoille ryhmän, jossa voimme käsitellä tutkimuseettisiä ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyviä ruohonjuuritason asioita. Ryhmä on pieni ja toimii vertaisryhmän periaatteilla.”

”Tutkimuseettistä koulutusta on yritetty lisätä, mutta siihen ei tunnu olevan halukkuutta. Tutkimuseettiset käytänteet eivät ole vielä luonnollinen, arkinen osa korkeakouluopetusta.”

”Väitöskirjatutkijoille annetaan tutkimuseetiikan koulutusta, mutta varttuneempiakin tutkijoita pitäisi pitää tilanteen tasalla.”

3 Epäilyt hyvän tieteellisen käytännön vastaisesta toiminnasta

Hyvän tieteellisen käytännön (HTK) vastainen toiminta rikkoo hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita sekä vahingoittaa tieteellisen toiminnan laatua ja uskottavuutta. Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyilmoitukset käsitellään niissä organisaatioissa, joissa epäilty teko on tapahtunut, mutta ilmoittamatta jääneet tapaukset eivät tule tietoon. Tutkimusetiikan barometrillä kerätään siksi tietoa hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä.

Barometri antaa tietoa vastaajien epäilyksistä mutta ei siitä, onko kyseessä todella ollut hyvän tieteellisen käytännön vastainen toiminta. HTK-loukkauksen tapahtuminen selvitetään aina HTK-prosessissa.

Hyvän tieteellisen käytännön vastainen toiminta jaotellaan vuoden 2023 HTK-ohjeessa tiedevilppiin ja piittaamattomuuteen, ja kysymysvaihtoehdot ja tulokset kuvioissa 8 ja 9 noudattavat tätä jakoa. Vertailu 2018 barometriin on tehtävä harkiten, koska HTK-ohjeen uudistus on vaikuttanut kysymysten muotoiluun, havaintomäärien asteikot ovat barometreissä erilaisia ja 2023 barometriin on lisätty vastausvaihtoehto ”ei koske minua”. Yleisen tason arviointi on kuitenkin mahdollista.

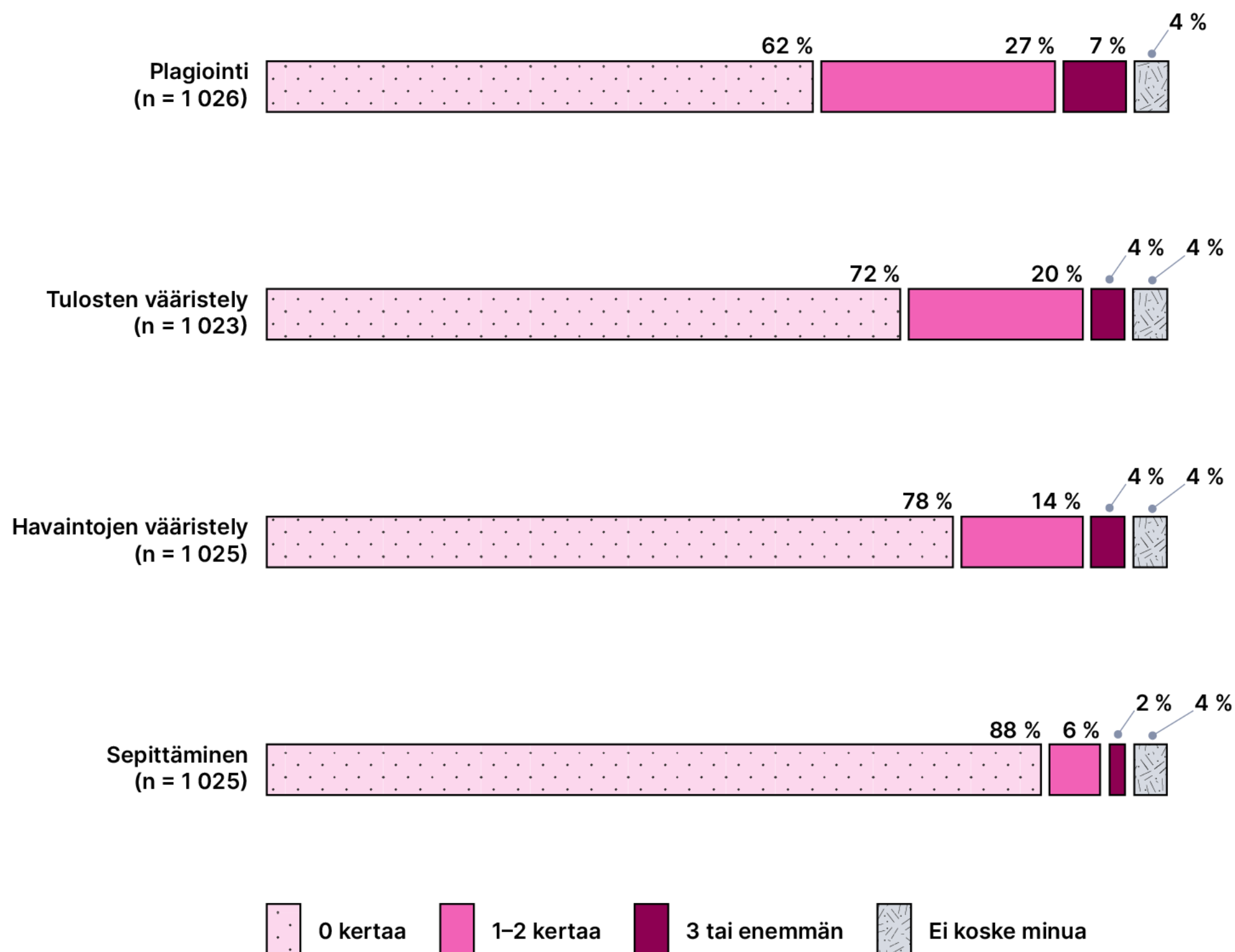
Epäilykset tiedevilpistä

Minkälaisia havaintoja tiedevilpistä on tehty?

Tiedevilpillä tarkoitetaan plagiointia, tulosten tai havaintojen vääristelyä sekä sepittämistä. Kuvioista 8 nähdään, että vastaajat ovat epäilleet kaikkia näitä hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia omassa toimintaympäristössään. Vuoden 2018 barometriin verrattuna epäilyjä näyttää kuitenkin olevan vähemmän.

Plagiointia oli epäilty eniten, kuten myös vuonna 2018. 34 prosenttia vastaajista ilmoitti epäilleensä plagiointia kerran tai useammin, ja 62 prosenttia ei ollut epäillyt sitä kertaa-kaan. Toisaalta plagiointiepäilysten määrä on vähentynyt vuodesta 2018, jolloin yhteensä

Kuinka usein olet epäillyt seuraavanlaista tiedevilppiä omassa toimintaympäristössäsi neljän viime vuoden aikana?

Kuvio 8. Tiedevilppiä epäilyt

48 prosenttia ilmoitti plagiointiepäilyistä. Vuoden 2018 barometrissä havaintoasteikko oli seuraava: ei koskaan (52 %) / harvoin (30 %) / joskus (16 %) / melko usein (2 %) / usein (1 %) (2018 taulukko 3).

Tulosten vääristelyä oli epäilty kerran tai useammin yhteensä 24 prosenttia ja havaintojen vääristelyä oli epäilty 18 prosenttia vastaajista. Vuoden 2018 barometrissä menetelmien, havaintojen ja tulosten vääristelyä oli epäilty yhteensä 33 prosenttia vastaajista (2018 taulukko 4). Epäilysten määrä on siis tässäkin laskenut.

Sepittäminen on vilppiepäilyistä harvinaisin. Kahdeksan prosenttia vastaajista ilmoitti epäilleensä sepittämistä kerran tai useammin tarkastelujakson aikana. Vuonna 2018 sepittämistä oli epäilty 19 prosenttia vastaajista (2018 taulukko 4).

Barometrien vertailuun vaikuttaa vastausvaihtoehto ”ei koske minua”, jonka 4 prosenttia vastaajista on valinnut joka vilppimuodon kohdalla. Vuonna 2018 on kuitenkin ollut mahdollista jättää vastaamatta, jos vastaaja on esimerkiksi todennut, ettei ole asemassa, jossa vilppihavaintoja voisi tehdä.

Tiedevilppi ja piittaamattomuus

Tiedevilppinä pidetään tahallista ja vakavaa hyvän tieteellisen käytännön vastaista toimintaa. Vilppi luokitellaan Suomessa kansainvälisen käytännön mukaisesti kolmeen alaluokkaan. **Sepittämisellä** tarkoitetaan tekaistujen havaintojen, aineistojen tai tulosten esittämistä. **Vääristelyä** on tutkimustiedon perusteeton muuntelu tai johtopäätösten kannalta olennaisten tulosten tai tietojen esittämättä jättäminen. **Plagioinnilla** eli luvattomalla lainaamisella tarkoitetaan toisen tekemän työn tai tutkimusideoiden käyttämistä ilman lupaa tai viittausta.

Tiedevilpiksi luettava plagiointi on HTK-loukkauksena äärimmäisen vakava. Siksi sen toteamiseksi näytön ja perusteluiden täytyy olla kiistattomia ja teon on oltava tahallinen ja vakava. Plagiointi HTK-loukkauksena on määritelmällisesti siis rajatumpi kuin plagiointi yleiskielisenä käsitteenä.

Piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä on huolimaton, välinpitämätön tai tietämätön toiminta. Hyvää tieteellistä käytäntöä ei tällöin ole noudatettu, vaikka se olisi ollut mahdollista, tai laiminlyönti johtuu siitä, ettei asioista ole otettu selvää. Piittaamattomuutta voi olla esimerkiksi tutkimuslupien ja ennakoarviointilausuntojen pyytämättä tai noudattamatta jättäminen, tutkimusaineistojen ja -tulosten puutteellinen dokumentointi ja säilyttäminen, tekijyyden loukkaaminen esimerkiksi jättämällä tutkijan nimi perusteettomasti pois julkaisuluettelosta, muiden tutkijoiden työn epäasiallinen vaikeuttaminen tai HTK-prosessiin liittyvä häirintä. Piittaamattomuutta ei voi määritellä tyhjentävästi.

Epäilykset piittaamattomuudesta

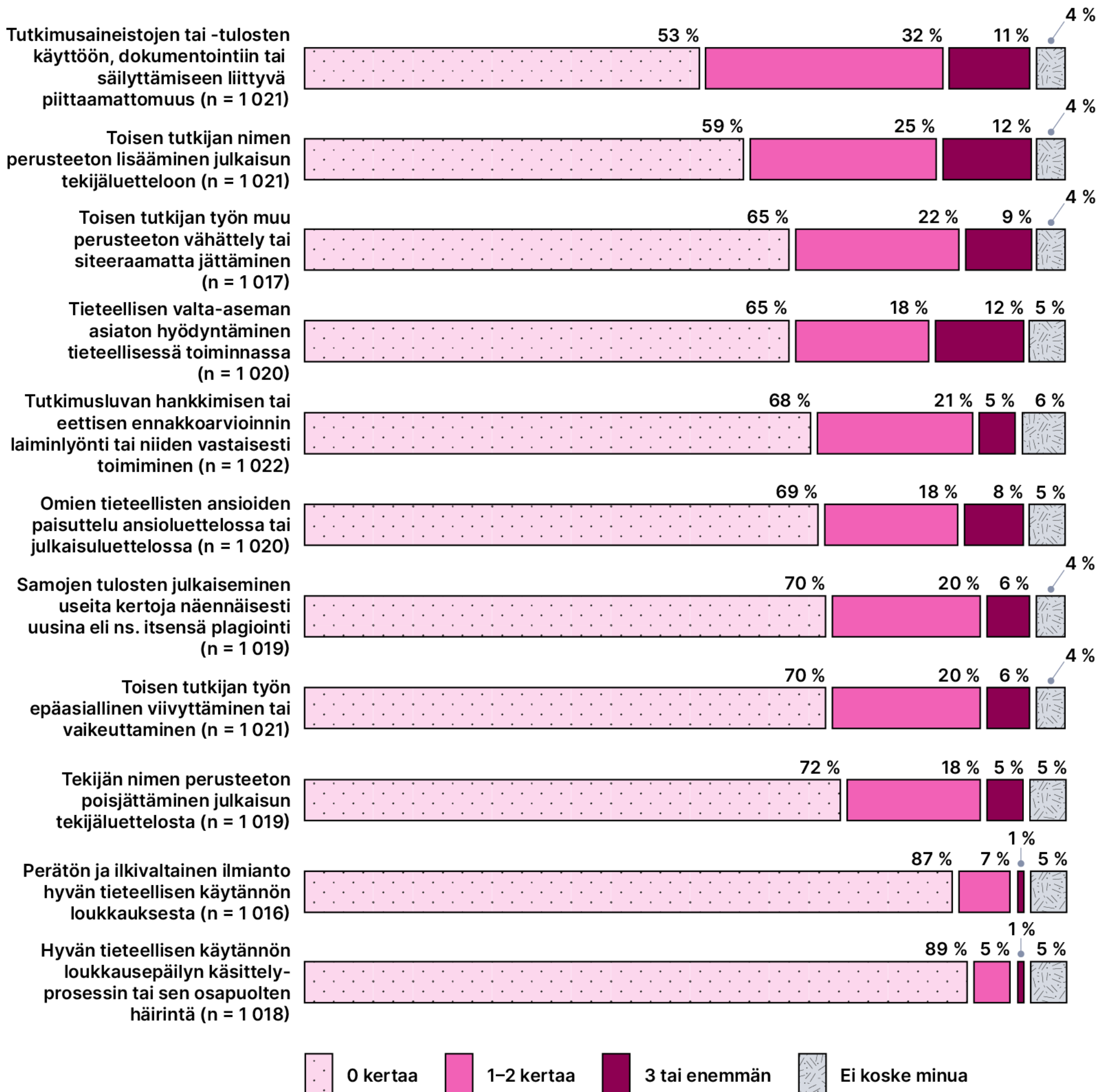
Minkälaisia havaintoja piittaamattomuudesta on tehty?

Vastaajat olivat tehneet havaintoja kaikista piittaamattomuustyypeistä, joita kyselyssä lueteltiin (kuvio 9). Eniten oli epäilty **tutkimusaineistoihin tai -tuloksiin liittyvää piittaamattomuutta**, jota sanoi havainneensa jopa 43 prosenttia vastanneista. Toiseksi eniten oli havaittu tapauksia, joissa julkaisun tekijäluetteloon oli **perusteettomasti lisätty tutkijan nimi** (37 % kaikki havainnot yhteenlaskettuna). Noin kolmannes oli havainnut toisen tutkijan työn perusteetonta vähättelyä tai siteeraamatta jättämistä sekä valta-aseman väärinkäyttöä.

Reilu neljännes vastaajista oli havainnut laiminlyöntejä tutkimuslupaan tai eettiseen ennakoarviointiin liittyen, omien tieteellisten ansioiden paisuttelua, samojen tulosten julkaisemista useita kertoja, toisen tutkijan työn epäasiallista vaikeuttamista tai tekijän nimen perusteetonta poisjättämistä tekijäluettelosta. Havaintoja perättömistä ja ilki- valtaisista HTK-loukkausepäilyilmoituksista sekä HTK-prosessiin liittyvästä häirinnästä oli tehnyt vain harva, todennäköisesti HTK-prosessien parissa toimiva vastaaja.

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa avoimessa vastauksessa myös muista piittaamattomuustapauksista. Tällä tavoin tuli ilmi esimerkiksi häirintätapauksia, ja kaikki kuvatuista tilanteista eivät kuuluneet tutkimusetiikan kenttään. Työolosuhteita ja työilmapiiriä parantamalla voitaisiin vähentää niin tutkimuseettisiä kuin muita työelämään liittyviä ongelmia.

Kuinka usein olet epäillyt seuraavanlaista piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä omassa toimintaympäristössäsi neljän viime vuoden aikana?

Kuvio 9. Piittaamattomuusepäilyt

Piittaamattomuusepäilyjä on vilppiepäilyjä vaikeampi verrata vuoden 2018 barometriin, koska vastausvaihtoehdot on laadittu vuoden 2023 HTK-ohjeen mukaisesti. Esimerkiksi tutkijan nimen perusteeton lisääminen tekijäluetteloon ei aiemmin ollut vastausvaihtoehtona, ja aineistoihin liittyvät ongelmat ovat tässä barometrissä esillä piittaamattomuutena toisin kuin vuoden 2018 kyselyssä, jossa ne mainitaan osana anastamista eli tiedevilppinä (2018 taulukko 4).

Vertailemalla molemmissa kyselyissä olevia vaihtoehtoja voidaan varovasti todeta, että piittaamattomuusepäilyjen määrä on vähentynyt. Samalla on korostettava, että etenkin kärkisijoilla olevat piittaamattomuusepäilyt ovat huomattavan korkeita. Toinen asia on se, miten vakavista tapauksista vastaajat ovat raportoineet: tähän seikkaan palataan HTK-loukkausepäilyilmoituksia koskevassa kysymyksessä (luku 4).

Näkemyksiä riskitekijöistä

Mitkä seikat vaarantavat hyvää tieteellistä käytäntöä eniten?

Vastaajilta pyydettiin mielipiteitä siitä, mitkä seikat vaarantavat hyvää tieteellistä käytäntöä ja vastuullista tutkimusentekoa Suomessa eniten. Avoimia vastauksia tuli 457. Kysymykseen saatiin useita pitkiä ja yksityiskohtaisia vastauksia, joissa kerrottiin omakohtaisia huolenaiheita ja näkemyksiä. Aihe koettiin ilmeisen tärkeäksi.

Yleisimmin vastauksissa nousivat esiin samat uhat, jotka olivat esillä jo vuoden 2018 barometrissa. Yli neljännes (27 %) vastaajista näki **kiireen, kilpailun ja resurssipulan** suurimmiksi riskitekijöiksi. Joka kymmenes (11 %) nosti esille ongelmaksi puutteet tutkimuseettisessä koulutuksessa ja käytännöissä. Useissa vastauksissa näkyi turhautuneisuus puutteelliseksi arvioituihin resursseihin, johtamistapoihin ja mahdollisuuksiin toimia oikein. Myös asenneongelmat, kuten toimintaympäristössä havaittu välinpitämättömyys ja haluttomuus muuttaa vanhoja toimintatapoja, nousivat vahvasti esille. Esimerkkejä vastauksista:

”Kilpailullisuuden korostaminen. Tiede menestyy yhdessä tekemisestä ja toisten hyvinvoinnin tukemisesta, ei kilpailulla toisia vastaan. Jokainen tutkija haluaa tehdä parasta mahdollista tutkimusta ilman kilpailua, joten kilpailu ei ole motivoiva tekijä vaan näivettää hyvää tieteellistä käytäntöä. Omien ansioiden paisuttelu ja poseeraaminen tekevät näin hallaa koko tiedeyhteisölle. Sen sijaan toisia nostava ja tukeva tutkimusyhteisö hyödyttää jokaista.”

”Kiire tappaa etiikan. Koska paine tuottaa (enemmän, enemmän, enemmän!) julkaisuja on kova, etiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö jäävät usein sivustakatsojiksi.”

”Yliopistoissa on akuutti työvoimapula ja opettajille on kasattu valtava määrä velvoitteita, joista ei mitenkään kykene suoriutumaan kokonaistyöajan puitteissa, mutta myöskään rahaa esim. ohjauksen ulkoistamiseen ei ole. Jatkuvat leikkaukset yliopistojen perustehtävään ja yhä kasvavat työmäärät vaarantavat pohjan, jolle tiede rakentuu.”

”Osa tutkijoista ei halua noudattaa ohjeistuksia. Omalla työpaikallani osa korkeassa asemassa olevista tutkijoista haluaa nimensä aina tietylle paikalle piittaamatta todellisista kontribuutioista.”

Piittaamattomuushavaintojen kärkisijaa pitivät hallussaan aineistonhallinta- ja tekijäysongelmat (kuvio 9), ja useat vastaajat avasivat ilmiötä tässä tarkemmin. Aineistonhallintaan liittyvät ongelmat johtuvat vastaajien mukaan muun muassa tiedon puutteesta ja osaamattomuudesta. Myös pätkätyö ja siihen liittyvät resurssien puutteet vaikeuttavat hyvien käytäntöjen mukaisesti toimimista, vaikka tahtoa toimia oikein olisi. Seuraavassa esimerkissä kuvataan tällaista tilannetta:

”Epäsuoria henkilötietoja sisältävä aineisto olisi hyvä säilyttää yliopiston verkkolevyllä. Kuitenkin määräaikaisista työsuhteista johtuen olen vaihtanut yliopistoa vuoden välein, ja työttömänä ollessa minun on täytynyt säilyttää aineistoa omalla kovalevyllä. Olen toiminut parhaani mukaan ja pyrkinyt varmistamaan oman koneen tietoturvan, mutta silti poden huonoa omatuntoa hyvästä käytännöstä poikkeamisen osalta[.]”

Ongelmia kommentoitiin myös näin:

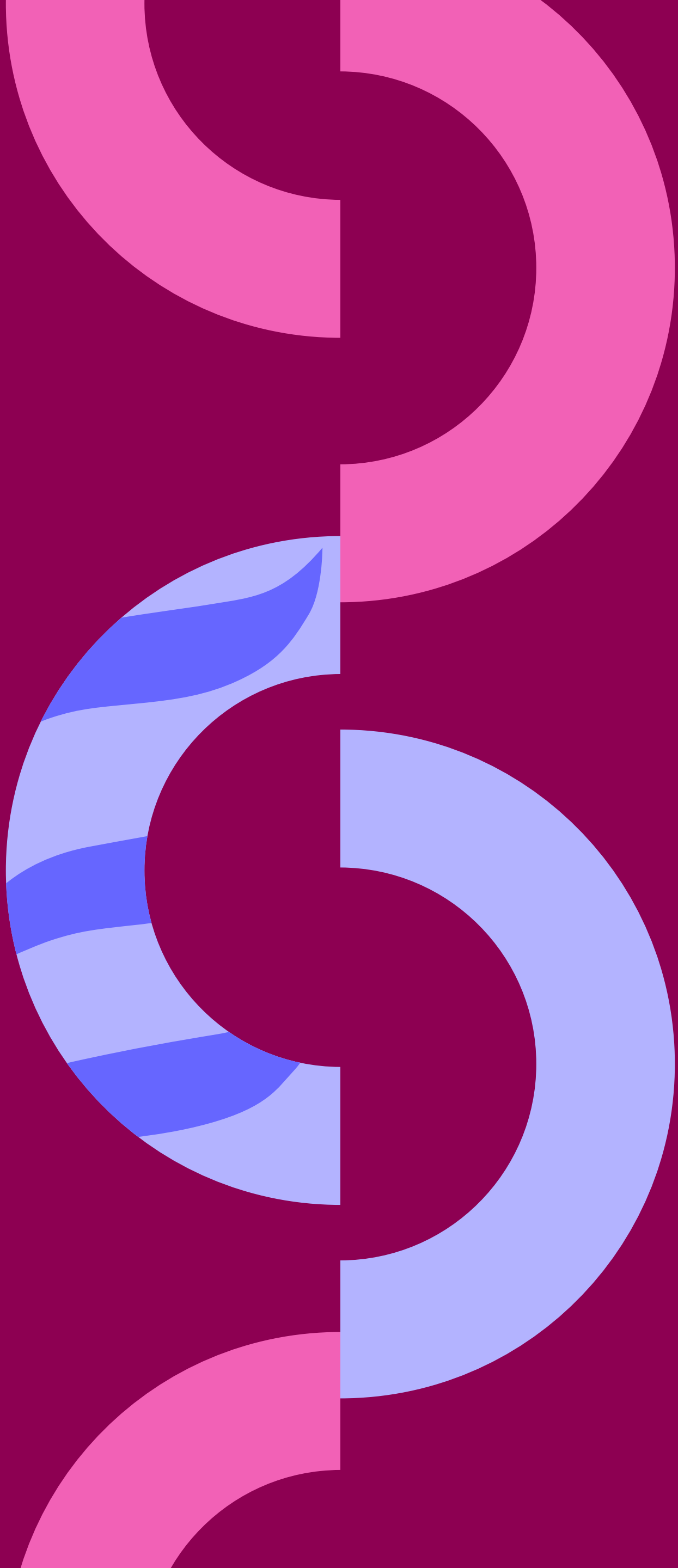
”Organisaatioiden välinen yhteistyö on haastavaa, kun yhdessä työstettävien tiedostojen ja datan jakaminen eri organisaatioiden käyttämien ohjelmistojen ja palvelujen välillä ei onnistu. Silloin useat tutkijat käyttävät mm. [yksityisiä] palveluita. Kuinka usein tietoturva vaarantuukaan tutkimustyön arjessa?”

”Aineistojen käsittelyn säännöt ja suositukset tulisi olla selvemmat: esim. missä voi käsitellä ja säilyttää, missä ei, ja miten aineistoa siirretään. Kansainvälisissä hankkeissa on hankalaa velvoittaa muut suomalaiseen, tarkempaan käytäntöön ja tapoihin esim. tietosuojan ja aineistojen käsittelyn suhteen.”

Yhteisjulkaisuiden tekijyydestä päättämiseen liittyvät ongelmat voidaan jakaa vastausten perusteella kolmeen päätyyppiin: valta-aseman väärinkäyttöön, vastaajien oikeustajua rikkoviin ja mahdollisesti ohjeiden vastaisiin käytäntöihin sekä tieteenalojen eri tapoihin suhtautua tekijyyteen, jotka voivat aiheuttaa epäselvyyksiä ja ristiriitoja. Vastaajat näkivät tekijyysongelmien taustatekijöinä etenkin piittaamattomuuden ja tutkijanuran paineet, jotka ovat kovan kilpailun ja tutkimuksen arviointikriteerien seurausta. Esimerkkejä vastauksista:

”Professori laittoi oman nimensä ensimmäiseksi sekä esitykseen että artikkeliin. Ei ollut itse esityksessä paikalla eikä todellakaan ollut vastuukirjoittajana artikkelissa. Akateemista ahneutta.”

”Lahjakirjoittajuus eli useiden henkilöiden lisääminen kirjoittajiksi vain sillä perusteella, että heillä on korkea asema ja he ovat ehkä pintapuolisesti kommentoineet (= lukaisseet läpi) käsikirjoituksen. Tämä vääristää myös rahoituksen hakemista ja saamista, kun eri tieteenaloilla on hyvin erilaiset käytännöt.”

4 Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä ilmoittaminen

Hyvän tieteellisen käytännön loukkaus eli HTK-loukkaus on tahallinen ja vakava, huolimattomuudesta tai välinpitämättömyydestä johtuva laiminlyönti. Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä tehdään ilmoitus siihen organisaatioon, jossa teko on tapahtunut. TENK saa tiedon kaikista HTK-loukkausepäilyilmoituksista, mutta kaikista epäilyistä ei kuitenkaan tehdä ilmoitusta.

Kyselyn tässä osiossa selvitettiin hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyjen tutkintaprosessiin eli HTK-prosessiin liittyviä tietoja sekä sitä, olivatko vastaajat tehneet ilmoituksen hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyksistä. Selvitettiin myös, mikä vastaajia estäisi tekemästä ilmoitusta.

HTK-loukkausepäilyilmoitukset

Tiedetäänkö, miten HTK-loukkausta epäiltäessä tulisi toimia?

Vastaajista 19 prosenttia ei tiennyt, kuinka toimia HTK-loukkausta epäiltäessä, mutta 79 prosenttia tiesi vähintään osittain (kuvio 10). Osittainkin tieto riittää etenemään, joten tulosta voi pitää hyvänä. Parantamisen varaa kuitenkin on.

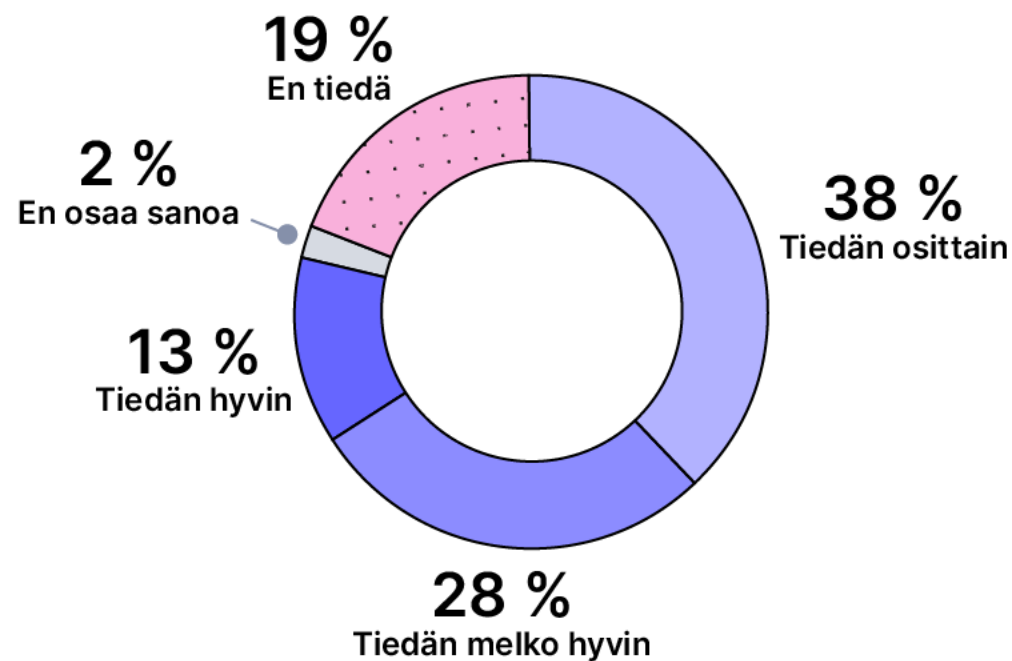
Ovatko vastaajat ilmoittaneet HTK-loukkausepäilyistä?

Valtaosa vastaajista (68 %) ei ollut viimeisen neljän vuoden aikana epäillyt HTK-loukkausta eikä näin ollen tehnyt ilmoitustakaan (kuvio 11). 25 prosenttia vastaajista oli epäillyt HTK-loukkausta, mutta ei ollut ilmoittanut epäilyistään, ja seitsemän prosenttia eli 75 vastaajaa oli tehnyt HTK-loukkausepäilyistä ilmoituksen. Yhteensä 32 prosenttia vastaajista oli siis epäillyt HTK-loukkausta, ja suuri enemmistö (78 %) ei ollut tehnyt epäilyksistään ilmoitusta. Toisin sanoen epäilyjä tutkitaan vain harvoin.

Kun verrataan näitä tuloksia tiedevilppi- ja piittaamattomuushavaintoihin (kuviot 8 ja 9), nähdään, että HTK-loukkausepäilyjä on raportoitu tämän kysymyksen kohdalla vähemmän. Tiedevilppiä oli epäillyt enimmillään 34 prosenttia vastaajista ja piittaamat-

Tiedätkö miten toimia epäillessäsi HTK-loukkausta?

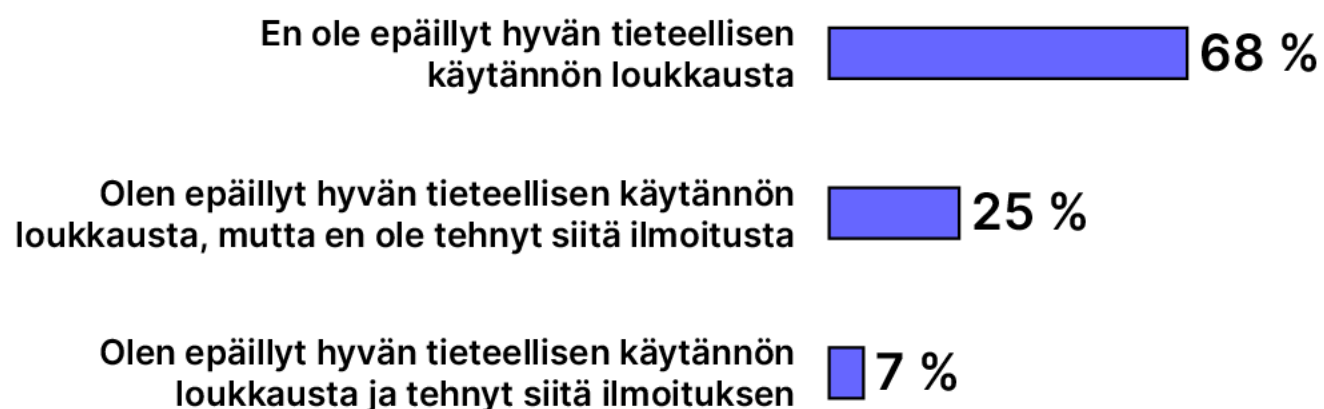
(n = 1 010)

Kuvio 10. Tiedot HTK-loukkausepäilyjen asianmukaisesta tutkimisesta

Oletko neljän viime vuoden aikana epäillyt HTK-loukkausta ja tehnyt siitä ilmoituksen?

(n = 1 009)

Kuvio 11. HTK-loukkausepäilyistä ilmoittaminen

tomuutta enimmillään 41 prosenttia vastaajista. Erot eivät ole suuria, mutta on tärkeää pohtia, mikä niitä voisi selittää. Saattaa olla, että HTK-loukkausepäilyistä kysyminen on ohjannut vastaajia ajattelemaan erityisen vakavia tapauksia. Esimerkiksi piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä ei välttämättä täytä HTK-loukkauksen tunnusmerkkejä.

Miksi ilmoituksia ei tehdä?

Vastaajilta kysyttiin, mikä estäisi heitä tekemästä ilmoitusta hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilystä. Tietämättömyys ei ole keskeisin syy siihen, miksi epäilyt HTK-loukkauksista eivät päädy käsiteltäviksi. Henkilökohtaisten seurausten pelko arvioitiin merkittävimmäksi syyksi jättää epäilyilmoitus tekemättä (25 % ”erittäin paljon”, kuvio 12). Kaikki kyselyssä annetut vastausvaihtoehdot voivat vaikuttaa asiaan. Vain 18–28 prosenttia vastaajista katsoi, että näillä tekijöillä ei olisi heille lainkaan merkitystä.

Jääkö tiedevilppiä runsaasti tutkimatta?

78 prosenttia HTK-loukkausta epäilleistä vastaajista ei ollut tehnyt asiasta ilmoitusta. Tästä voisi päätellä, että tutkimatta jääneiden HTK-loukkausten määrä saattaa olla huolestuttavan suuri. TENKin tilastot kuitenkin osoittavat, että HTK-loukkausepäilyt sisältävät myös esimerkiksi tulehtuneeseen työilmapiiriin liittyviä ongelmia ja HTK-prosessissa tutkituissa tapauksissa ei useinkaan todeta hyvän tieteellisen käytännön loukkausta.

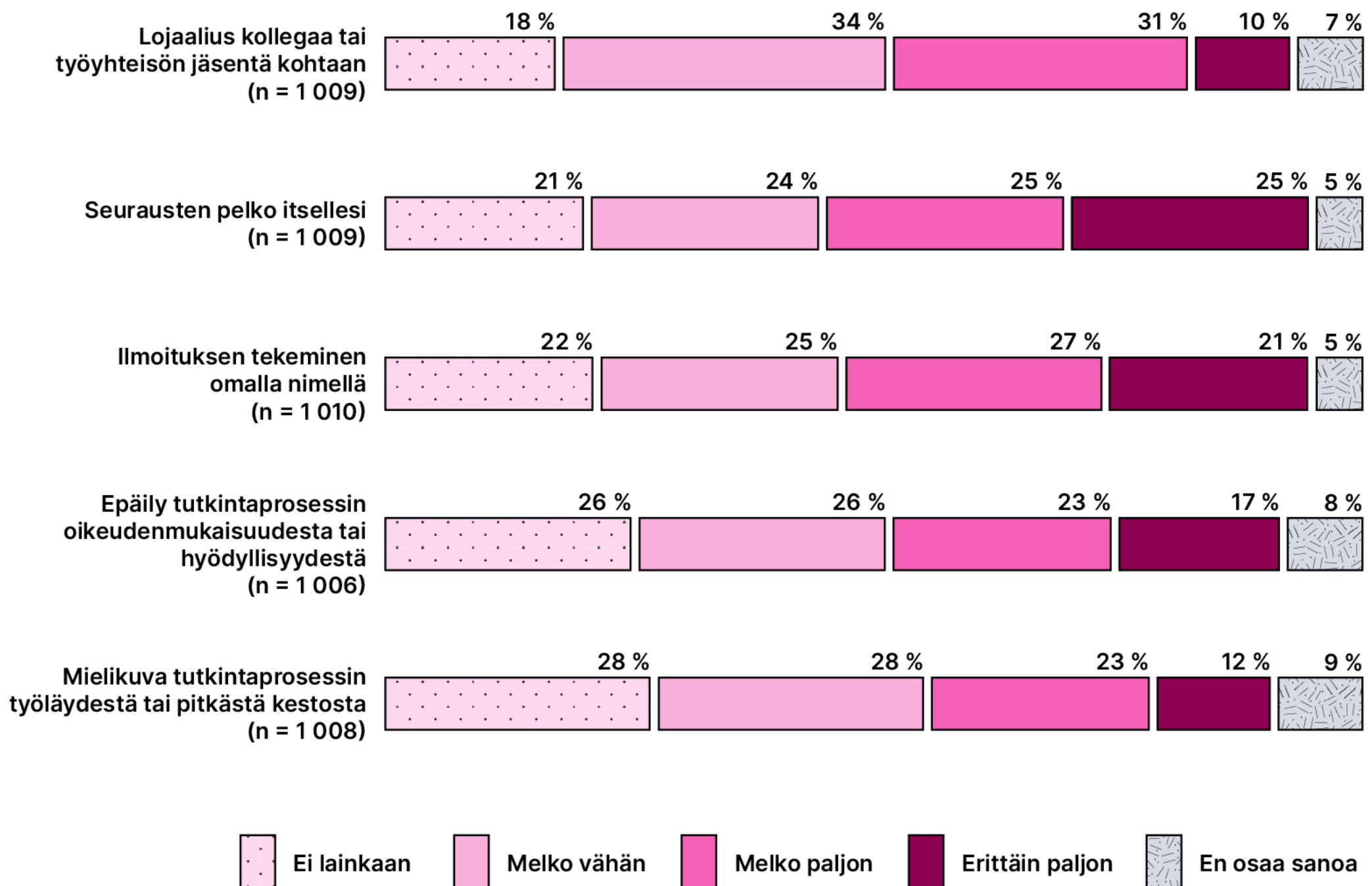
Tämä nähdään esimerkiksi kyselyn ajanjaksona tehdyistä HTK-loukkausepäilyistä. Vuosina 2019–2022 suomalaisissa tutkimusorganisaatioissa tehtiin 161 ilmoitusta HTK-loukkausepäilyistä. Näinä vuosina päätökseen saaduissa HTK-prosesseissa HTK-loukkausta ei todettu 76 tapauksessa. Vilppiä todettiin 26 tapauksessa ja piittaamattomuutta 18 tapauksessa.¹ Epäilyt on aina syytä tutkia, mutta melko usein kyseessä on muunlainen ongelma kuin hyvän tieteellisen käytännön loukkaus.

---

1 Nämä tiedot löytyvät TENKin 2023 toimintakertomuksesta TENKin verkkosivuilta (<https://tenk.fi/fi/tenk/toimintakertomukset>). Loput 41 HTK-loukkausepäilyilmoitusta vuosilta 2019–2022 joko eivät koskeneet hyvää tieteellistä käytäntöä tai niiden käsittely HTK-prosessissa oli vielä kesken toimintakertomusta laadittaessa. Lukuja verratessa on tärkeää huomioida, että HTK-prosessit ovat pitkiä ja esimerkiksi vuonna 2019 päätökseen saatettu HTK-prosessi on todennäköisesti aloitettu edellisenä vuonna tai jo aiemmin.

Kuinka paljon seuraavat seikat estäisivät sinua tekemästä ilmoitusta, jos epäilisit hyvän tieteellisen käytännön loukkausta?

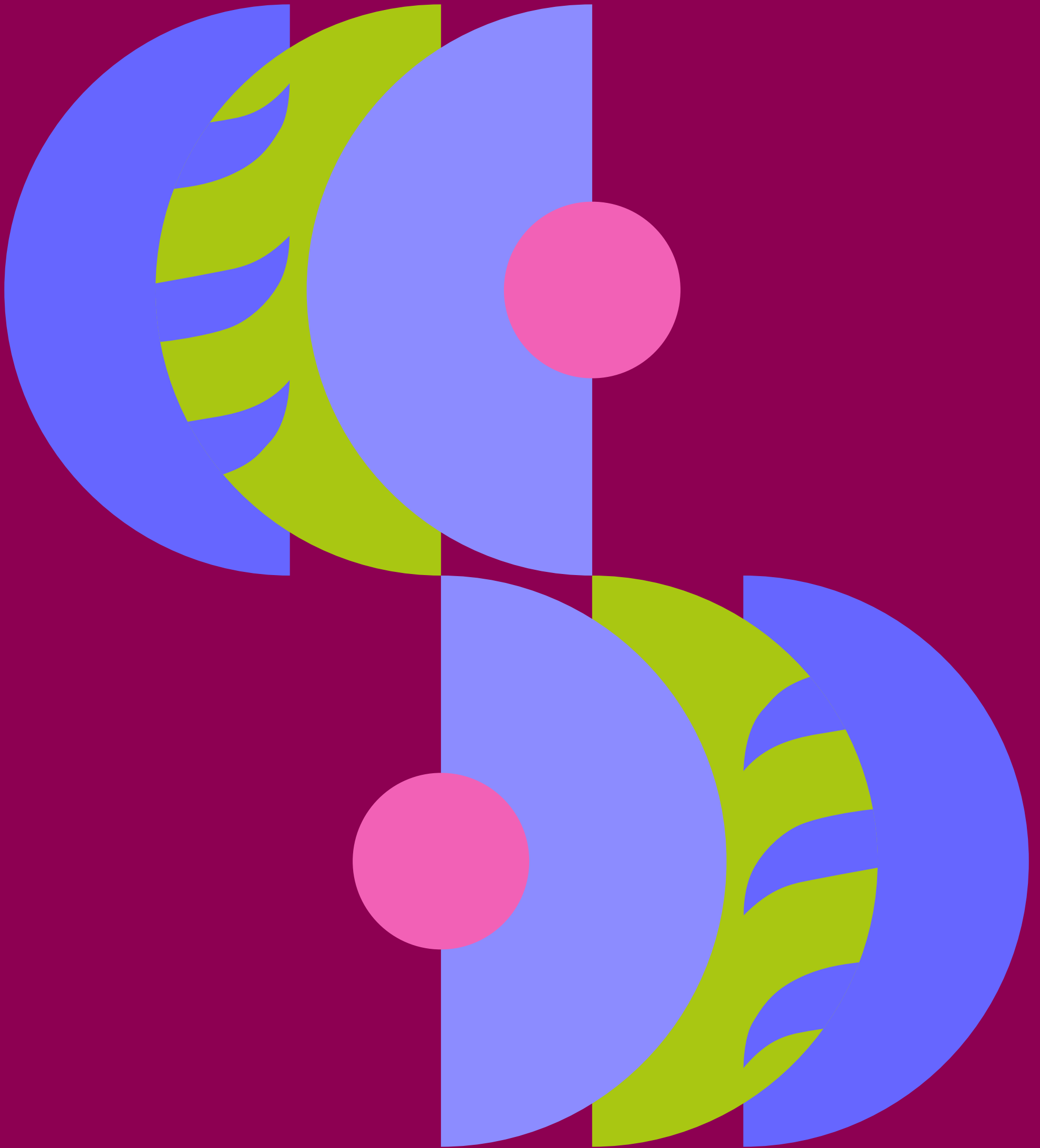
Kuvio 12. HTK-loukkausepäilystä ilmoittamisen esteet

i Miten toimia, jos epäilee hyvän tieteellisen käytännön loukkausta?

Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyt tutkitaan siinä tutkimusorganisaatiossa, jossa epäilty loukkaus on tapahtunut. Jos epäilet rikkomusta, voit ottaa yhteyttä tutkimusetiikan tukihenkilöön. Hän osaa neuvoa asian selvittämisessä.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilystä tehdään ilmoitus HTK-epäilyilmoituslomakkeella, joka on ladattavissa TENKin verkkosivuilta. Organisaation johtaja tekee päätöksen HTK-prosessin käynnistämisestä.

Jos epäilyn esittäjä tai epäilty on HTK-prosessin kulkuun ja päätökseen tyytymätön, hänellä on mahdollisuus pyytää TENKiltä lausuntoa asiasta. TENK ottaa lausunnoissaan kantaa siihen, onko HTK-prosessi suoritettu ohjeen mukaisesti ja onko hyvää tieteellistä käytäntöä loukattu.

5 Poikkeusolojen tutkimuseettiset vaikutukset

Onko koronapandemia vaikuttanut hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen?

Vuonna 2020 alkanut koronapandemia vaikutti monin tavoin kyselyn kattamaan ajanjaksoon. Barometrissa selvitettiin siksi myös koronapandemian vaikutusta hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen vastaajien toimintaympäristöissä.

Tuloksista voidaan päätellä, että koronapandemian aiheuttama kriisitilanne ei vaikuttanut merkittävästi tutkimuseettiseen tilanteeseen Suomessa (kuvio 13). 50 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei pandemialla ollut vaikutusta hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen heidän toimintaympäristössään, ja 37 prosenttia ei osannut sanoa, onko vaikutuksia ollut. Kymmenen prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että pandemia oli heikentänyt olosuhteita, ja kaksi prosenttia arvioi, että olosuhteet olivat pandemian myötä parantuneet.

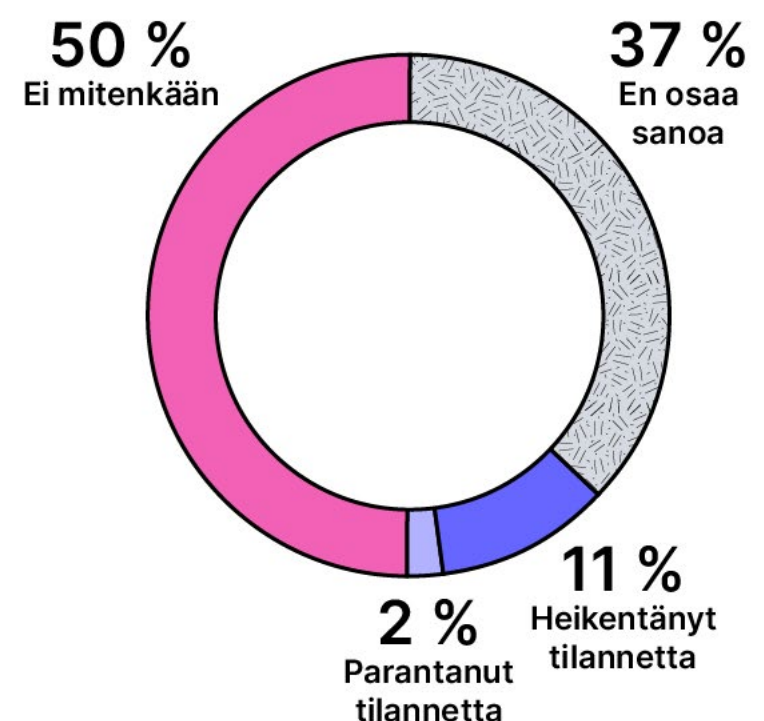
Jos vastaajat katsoivat pandemialla olleen tutkimuseettisiä vaikutuksia, heitä pyydettiin kertomaan asiasta tarkemmin. Avoimia vastauksia tuli lukumääräisesti vähän eli 97, joten niihin on suhtauduttava korkeintaan suuntaa antavina vastauksina. Ongelmiksi mainittiin etenkin seuraavat seikat:

- Vähentynyt vuorovaikutus ja sen myötä heikompi kontrolli tutkimuseettisissä asioissa, haitallinen vaikutus erityisesti opiskelijoihin (23 %)
- Kilpailu ja klikkiytyminen lisääntyneet (14 %)
- Aineistohallinnan vaikeutuminen (6 %)

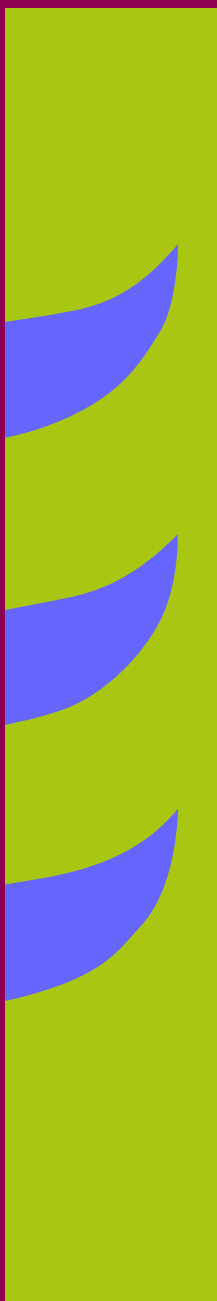
Toisaalta vastauksista ilmeni, että tutkimustyöhön jäi enemmän aikaa ja tietyt työn muodot, kuten etähaastattelut, helpottuivat.

Miten koronapandemia on mielestäsi vaikuttanut hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen omassa toimintaympäristössäsi?

(n = 1 009)

Kuvio 13. Näkemykset koronapandemian vaikutuksista hyvään tieteelliseen käytäntöön

6 Johtopäätöksiä

Tutkimuseetiikan barometri 2023 on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) selvitys hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta Suomen tiede- ja tutkimusyhteisössä. Barometri osoittaa, että tutkimuseettisen tiedon taso Suomessa on hyvä. Vastauksista nähdään, miten tärkeänä aihetta Suomen tiede- ja tutkimusmaailmassa pidetään. Piittaamattomia asenteita ja niistä johtuvaa vahinkoa paheksuttiin, ja vähäisistä resursseista johtuvan kilpailun vaikutukset koettiin huolestuttaviksi. Lähes kaikki vastaajat arvioivat oman tutkimuseettisen osaamisensa vähintään melko riittäväksi. Toiveet koulutuksen lisäämisestä kertonevat sekä motivaatiosta syventää omaa osaamista että toimintaympäristössä nähdyistä kehittämistarpeista.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkaus on tahallinen ja vakava, huolimattomuudesta tai välinpitämättömyydestä johtuva laiminlyönti. Vastaajien tiedevilppi- ja piittaamattomuus-epäilykset vaikuttavat jonkin verran vähentyneen vuodesta 2018 (vrt. 2018 barometrin taulukot 3–5), mutta on huomattavaa, että 34 prosenttia vastaajista kertoi epäilleensä plagiointia. Myös aineistoihin ja tuloksiin liittyvää piittaamattomuutta sekä lahjakirjoittamista (*guest authorship*) oli epäilty paljon. Vain harva HTK-loukkausta epäilevä tekee asiasta ilmoituksen, joten useimmat epäilyt jäävät selvittämättä. Suurin syy ilmoittamatta jättämiseen on henkilökohtaisten seurausten pelko.

Epäilyjen suuri määrä osoittaa, että tiedemaailmassa on ongelmia ja epäselvyyksiä. Näihin havaintoihin kuitenkin sisältyy todennäköisesti myös muita kuin hyvän tieteellisen käytännön ongelmia. Kuten TENKin tilastot osoittavat, HTK-loukkausepäilyilmoitukset eivät aina koske hyvän tieteellisen käytännön piiriin kuuluvia aiheita, ja HTK-prosesseissa todetaan HTK-loukkauksia harvoin. Taustalla on usein esimerkiksi tulehtuneita henkilösuhteita, ja tutkimuskulttuurin kehittäminen korjaisi myös näitä ongelmia.

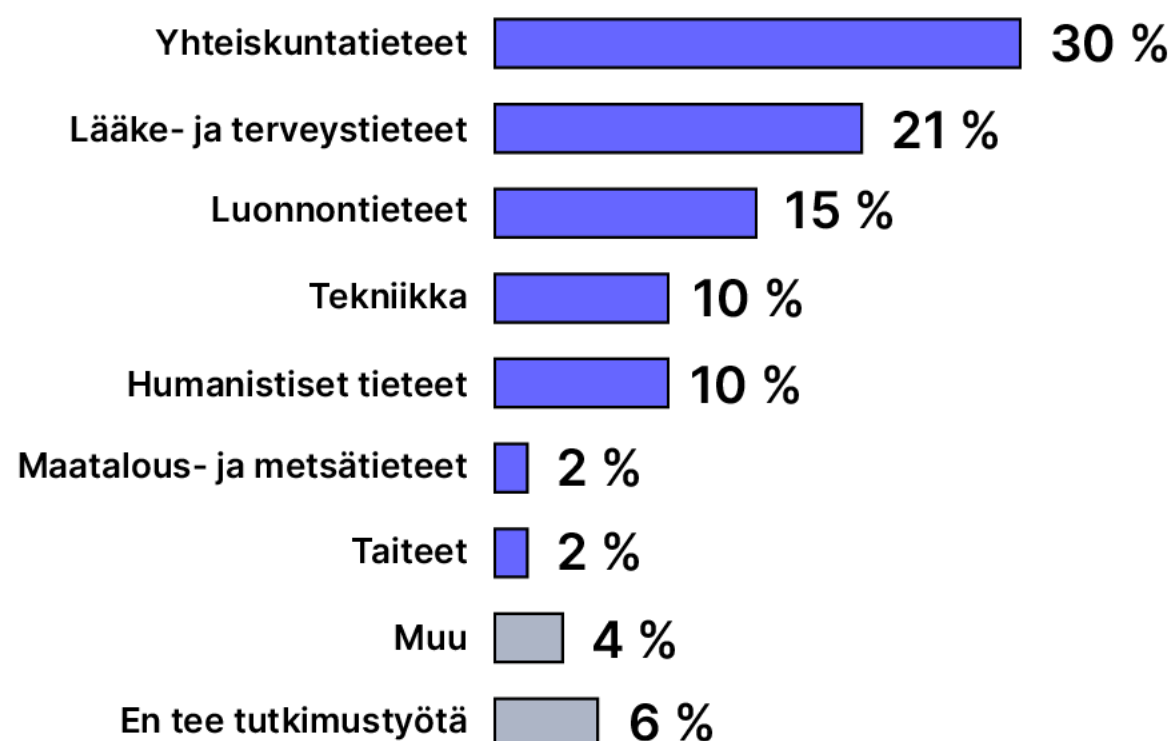
Tutkimusorganisaatioille Tutkimuseetiikan barometri 2023 kertoo tutkijoiden hyvästä tietotasosta ja motivaatiosta sekä nostaa esiin selkeitä kehittämiskohteita. Puolet vastaajista toivoi lisää koulutusmahdollisuuksia. Koska ilmoituksia vilppi-epäilyistä tehdään niin harvoin, ongelmatilanteet jäävät enimmäkseen selvittämättä, on kyse sitten hyvän tieteellisen käytännön rikkomusepäilyistä tai muusta tutkijoiden välisestä ongelmasta. Aineistonhallinnan osaamisessa vaikuttaa olevan erityisiä puutteita, ja esimerkiksi pätkätöiden aiheuttamat käytännön ongelmat voivat vaikeuttaa asianmukaista aineistonhallintaa silloinkin, kun osaamista on.

Ongelmia ratkotaan parhaiten ennaltaehkäisyyn panostamalla. Tutkijan työyhteisö ja organisaatio ovat avainasemassa tutkimuseettisen tiedon lähteinä. Tutkimuseetiikan tukihenkilöt tarjoavat neuvoja ja tukea hyvän tieteellisen käytännön ongelmatilanteissa, joten tukihenkilötoiminnasta kannattaa tiedottaa organisaatioiden henkilöstölle aktiivisesti. Hyvän tutkimuskulttuurin jatkuva kehittäminen on organisaatioille aina kannattava satsaus. On kuitenkin myös todettava, että kilpailu resursseista on Suomen tiede- ja tutkimusmaailmassa kiistaton uhkatekijä, joka voi horjuttaa hyvää tieteellistä käytäntöä.

Taustatietoja vastaajista

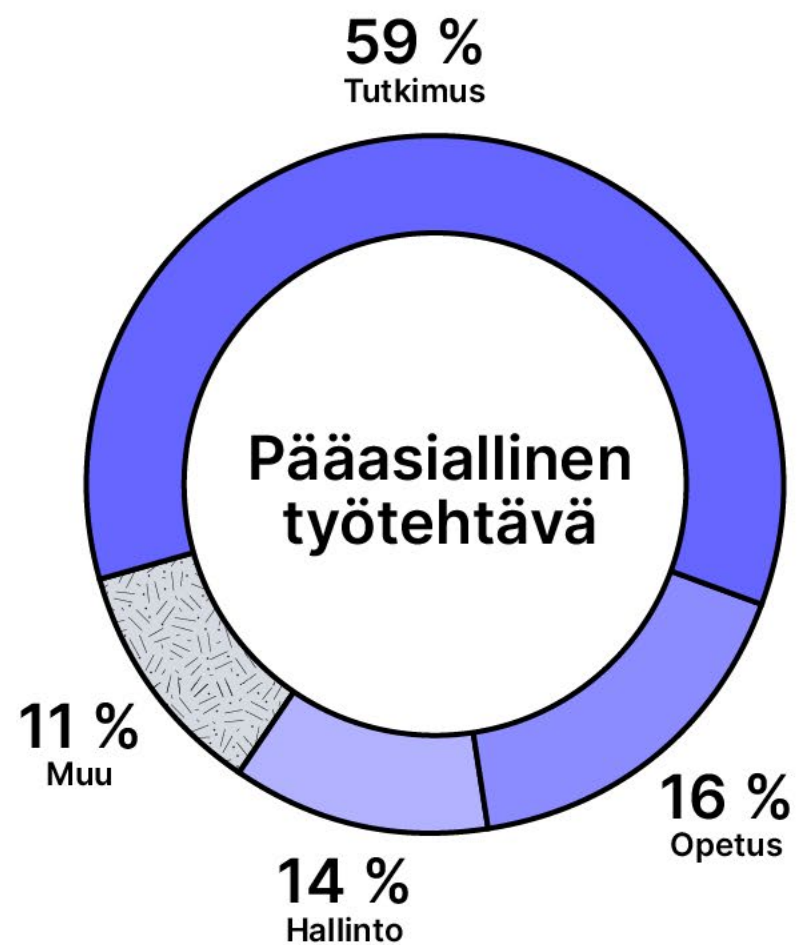
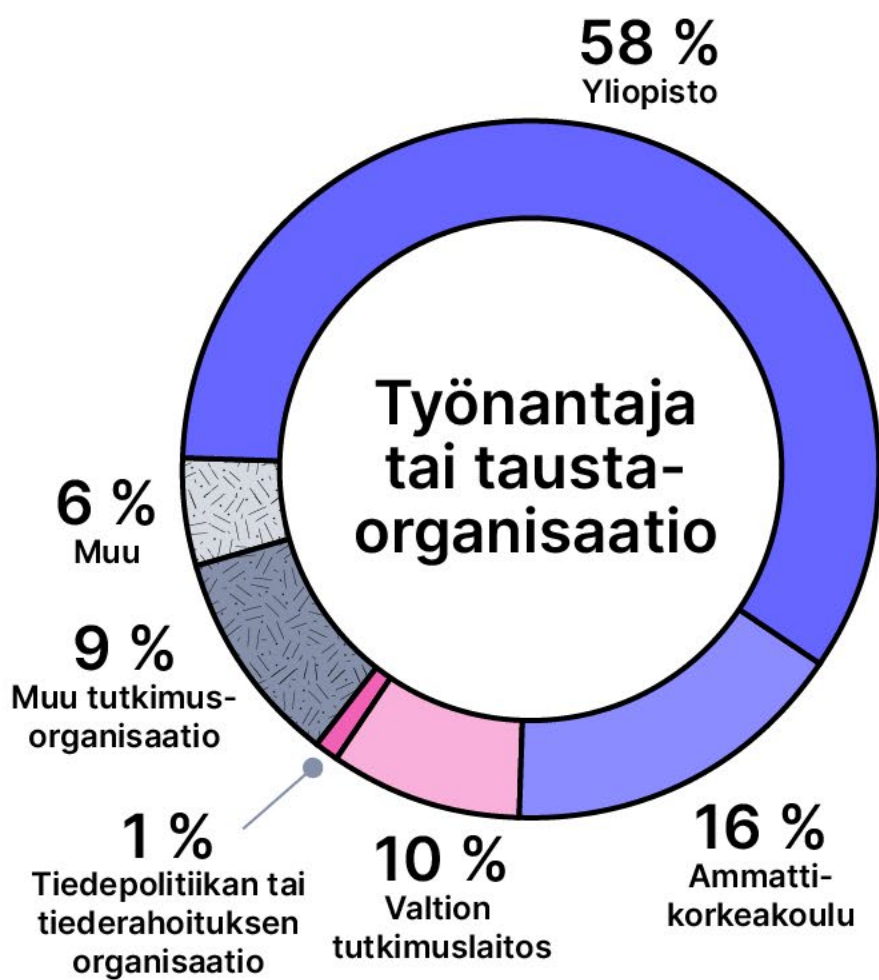
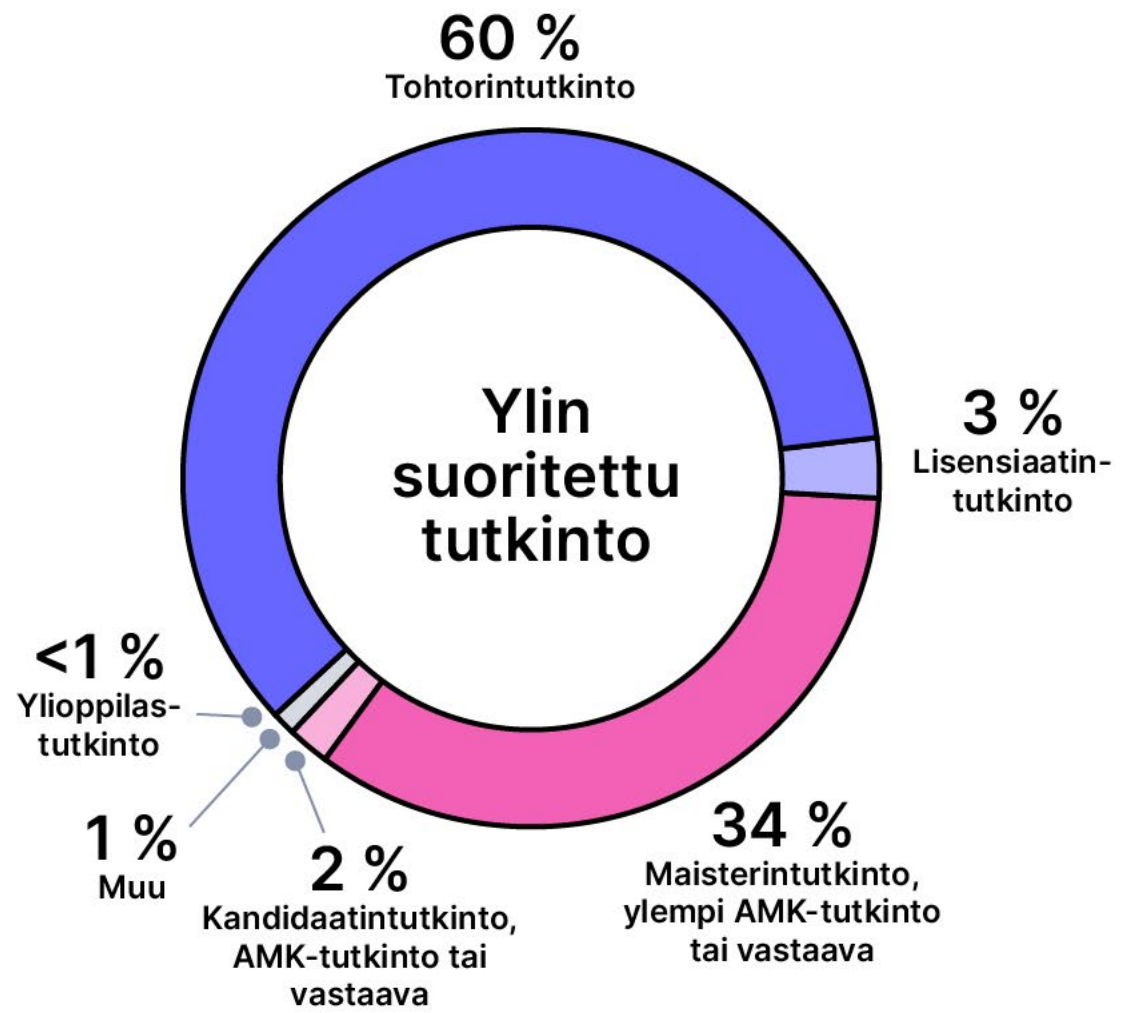
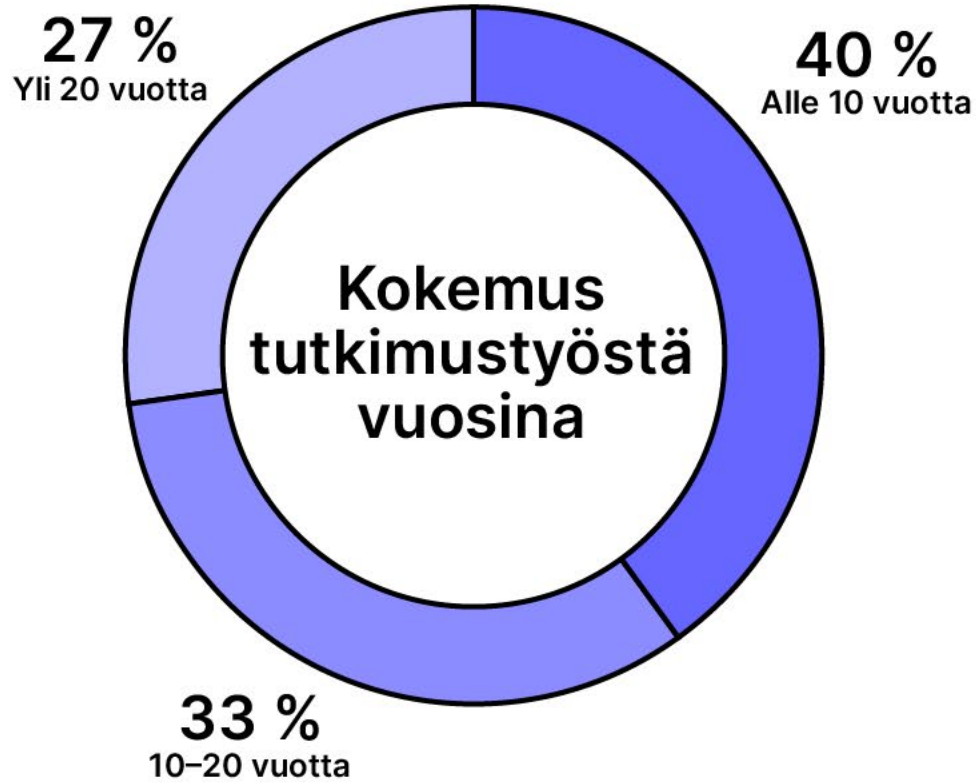
Mitä alaa edustat nykyisessä työtehtävässasi ja/tai tutkimuksessasi?

(n = 1 099)

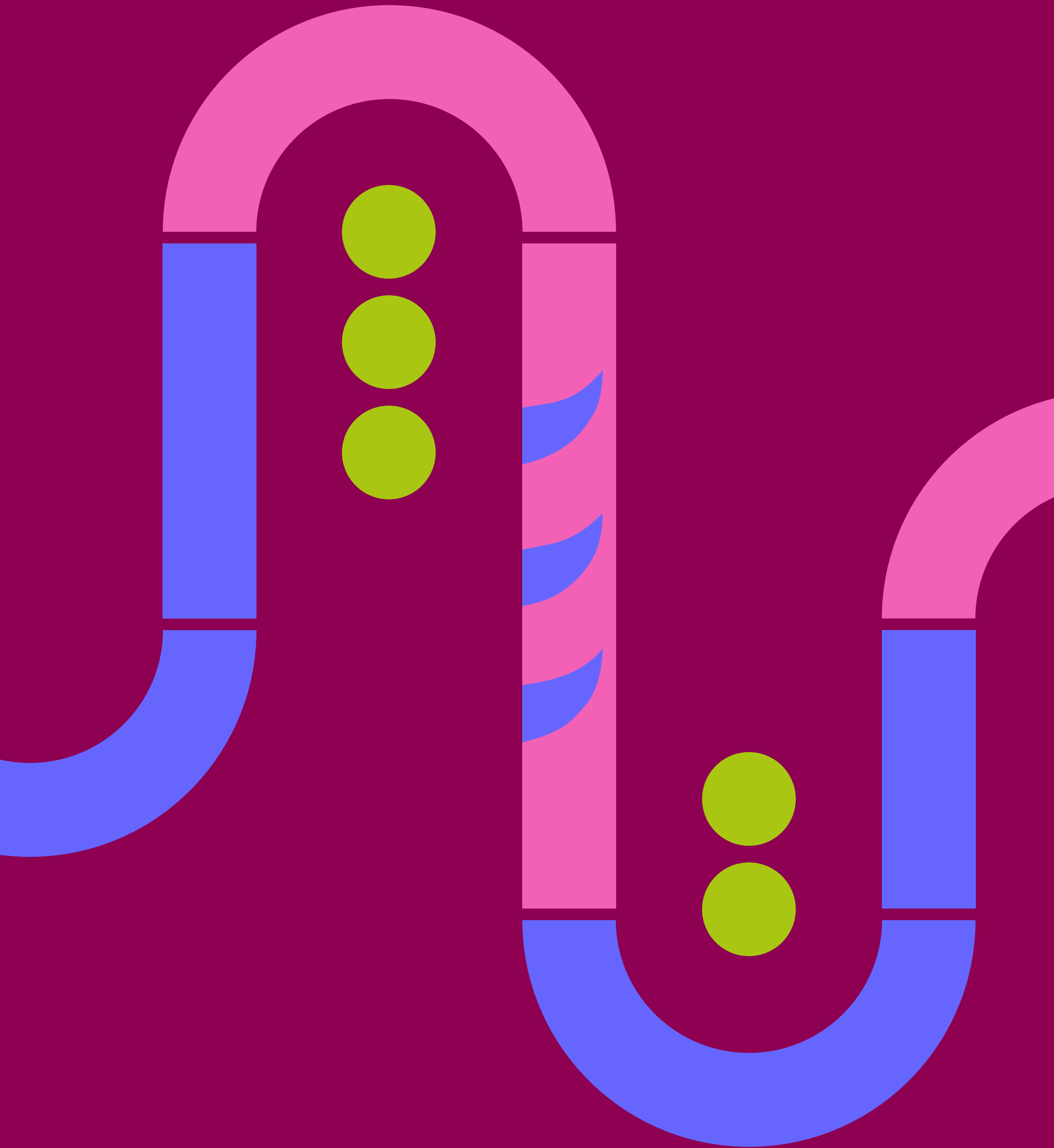

Kuvio 14. Vastaajien edustama tieteenala

Kuvio 15. Vastaajien taustatietoja. Jokaisessa kuviossa n = 1 099.

Lähdeluettelo

The European Code of Conduct for Research Integrity (2023 uudistettu painos). ALLEA – All European Academies.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2012.

Salminen, Ari & Pitkänen, Lotta 2019. Tutkimusyhteisöissä kaikki hyvin? Tutkimuseettisen neuvottelukunnan barometri 2018. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 1/2019.

Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositukset 2018 (2. uudistettu painos). Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 6/2019.

Tutkijan ansioluettelomalli. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositus 2020. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 1/2020.

Tutkimusetiikan barometri 2023: kyselylomake

Vastaajan taustatiedot

1. Kokemuksesi tutkimustyöstä vuosina:

Vastausvaihtoehdot
alle 10 vuotta
10-20 vuotta
yli 21 vuotta

2. Mikä on ylin suorittamasi tutkinto?

Vastausvaihtoehdot
Tohtorintutkinto
Lisensiaatintutkinto
Maisterintutkinto, ylempi AMK-tutkinto tai vastaava
Kandidaatintutkinto, AMK-tutkinto tai vastaava
Ylioppilastutkinto
Muu, mikä

3. Miltä alalta on ylin tutkintosi? Voit tarkistaa oman alasi tältä listalta: <https://wiki.eduuni.fi/display/cscsuorat/7.3+Tieteenalaluokitus>

Vastausvaihtoehdot
Luonnontieteet
Tekniikka
Lääke- ja terveystieteet
Maatalous- ja metsätieteet
Yhteiskuntatieteet
Humanistiset tieteet
Taiteet
Muu, mikä?

4. Missä maassa olet suorittanut ylimmän tutkintosi?

Vastausvaihtoehdot
Suomessa
Muussa maassa

5. Työnantajasi tai taustaorganisaatiosi:

Vastausvaihtoehdot
Yliopisto
Ammattikorkeakoulu
Valtion tutkimuslaitos
Muu tutkimusorganisaatio
Tiedepolitiikan tai tiederahoituksen organisaatio
Muu, mikä?

6. Mikä on pääasiallinen työtehtäväsi?

Vastausvaihtoehdot
Tutkimus
Opetus
Hallinto
Muu, mikä?

7. Mitä alaa edustat nykyisessä työtehtävässäsi JA/TAI tutkimuksessasi? Voit tarkistaa alasi tältä listalta: <https://wiki.eduuni.fi/display/cscsuorat/7.3+Tieteenala-luokitus>

Vastausvaihtoehdot
Luonnontieteet
Tekniikka
Lääke- ja terveystieteet
Maatalous- ja metsätieteet
Yhteiskuntatieteet
Humanistiset tieteet
Taiteet
Muu, mikä?
Ei päde työnkuvaani

1. Tutkimuseettisen tiedon lähteitä

Tässä osiossa kysymme tutkimuseettisten ohjeiden sekä tutkimuseetiikan tukihenkilöjärjestelmän tuntemuksesta. Meitä kiinnostaa myös, millaisista lähteistä saadaan tietoa hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Voit lukea hyvän tieteellisen käytännön määritelmän täältä: <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

8. Alla on lueteltu kaikkia tieteenaloja koskevia hyvän tieteellisen käytännön (research integrity) ohjeita. Miten tuttuja ne ovat sinulle?

Vastausvaihtoehdot						
Asteikko:	Ei lainkaan tuttu	Tunnen nimeltä	Tunnen sisällön jossain määrin	Tunnen sisällön melko hyvin	Tunnen sisällön erittäin hyvin	En osaa sanoa
Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa (HTK-ohje)						
Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen						
Tutkijan ansioluettelomalli						
The European Code of Conduct for Research Integrity						

9. TENKin kouluttamia tutkimuseetiikan tukihenkilöitä toimii tällä hetkellä 75:ssä suomalaisessa tutkimusorganisaatiossa. Tutkimuseetiikan tukihenkilöt tarjoavat neuvontaa hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvissä kysymyksissä. Kuinka hyvin tunnet organisaatiosi tukihenkilötoiminnan?

Vastausvaihtoehdot
En lainkaan
Vain vähän
Melko hyvin
Erittäin hyvin
En osaa sanoa
Organisaatiossani ei ole tutkimuseetiikan tukihenkilöä

10. Kuinka paljon olet saanut tietoa hyvästä tieteellisestä käytännöstä seuraavista lähteistä neljän viime vuoden aikana?

Vastausvaihtoehdot						
Asteikko:	En lainkaan	Vain vähän	Melko paljon	Erittäin paljon	En osaa sanoa	Ei koske minua
Organisaationi toiminta (esim. koulutukset, muut tapahtumat, verkkosivut)						
Organisaationi tutkimusetiikan tukihenkilö						
Tutkimus- tai työyhteisöni jäsenet (esim. kollegat, esihenkilö, väitöskirjan ohjaaja)						
Tutkimusrahoittajat ja rahoitushakuihin liittyvä tieto						
Tiedejulkaisijat ja tiedejulkaisut						
Tieteen ja tutkimuksen alan ammattiliitot						
Tieteelliset seurat						
TENKin tapahtumat tai verkkosivut						
Media ja muu julkinen keskustelu						
Muu, mikä						

2. Hyvän tieteellisen käytännön osaaminen

Tässä osiossa kysymme tutkimuseettisen koulutuksen tarjonnasta ja siihen osallistumisesta sekä hyvän tieteellisen käytännön osaamisesta. Osiossa voi myös kertoa hyvistä tutkimuseettisistä toimintatavoista, joita organisaatioissa on otettu käyttöön.

11. Onko organisaatiossasi tarjolla tutkimuseettistä koulutusta?

Vastausvaihtoehdot
Ei ole
On, mutta ei riittävästi
On, melko riittävästi
On, riittävästi
En osaa sanoa
Ei päde organisaatiooni

12. Kuinka monta kertaa olet neljän viime vuoden aikana osallistunut johonkin tutkimuseettiseen koulutukseen?

Vastausvaihtoehdot
En kertaakaan
1-2 kertaa
3 kertaa tai enemmän

13. Miten riittäväksi arvioit hyvän tieteellisen käytännön osaamisesi tutkimuksesi ja/ tai nykyisten työtehtäviesi kannalta?

Vastausvaihtoehdot
Täysin riittämätöntä
Melko riittämätöntä
Melko riittävää
Täysin riittävää
En osaa sanoa
Ei kuulu työnkuvaani

14. Mistä hyvään tieteelliseen käytäntöön ja tutkimuseetiikkaan liittyvästä aiheesta toivoisit itsellesi lisää osaamista?

Vastausvaihtoehdot
En mielestäni tarvitse lisää osaamista
Toivoisin lisää osaamista, mistä?

15. Voit kertoa tässä, minkälaisia toimintatapoja omassa organisaatiossasi tai jossakin muussa sinulle tutussa organisaatiossa on otettu käyttöön hyvän tieteellisen käytännön edistämiseksi.

Vastaustapa
Avoin kenttä

3. Hyvän tieteellisen käytännön vastainen toiminta

Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Nämä periaatteet ovat samalla osa tiede- ja tutkimusyhteisön laatu järjestelmää. Tässä osiossa selvitämme vastaajien mahdollisia epäilyksiä hyvän tieteellisen käytännön rikkomuksista sekä näkemyksiä tutkimusetiikkaan kohdistuvista uhista.

Hyvän tieteellisen käytännön vastaiset teot rikkovat tutkimuseettisiä peruseriaatteita. Tällainen toiminta jaetaan HTK-ohjeessa kahteen kategoriaan: 1) vilppi tieteellisessä toiminnassa ja 2) piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Kysymykset 16a ja 16b käsittelevät epäilyjä tällaisesta toiminnasta. Perusopintoihin liittyvä vilppi ei kuulu HTK-ohjeen piiriin, joten pyydämme vastauksia vain tiede- ja tutkimustoimintaan liittyen.

16a. Kuinka usein olet epäillyt seuraavanlaista tiedevilppiä omassa toimintaympäristössäsi neljän viime vuoden aikana? Voit lukea tiedevilpin tarkemmat määritelmät täältä: <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/htk-loukkaukset>

Vastausvaihtoehdot				
Asteikko:	0 kertaa	1–2 kertaa	3 kertaa tai enemmän	Ei koske minua
Plagiointi: Toisen tekijän tuottaman sisällön esittämistä tai käyttämistä omana ilman viittausta alkuperäisiin lähteisiin tai tekijöihin				
Sepittäminen: Tekaistujen havaintojen esittäminen tiedeyhteisölle				
Havaintojen vääristely: Alkuperäisten havaintojen tarkoituksellinen muokkaaminen tai esittäminen niin, että havaintoihin perustuva tulos vääristyy				
Tulosten vääristely: Tieteellisesti perusteeton tutkimustulosten muuttaminen tai valikointi tai olennaisten tulosten tai tietojen esittämättä jättäminen				

16b. Kuinka usein olet epäillyt seuraavanlaista piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä omassa toimintaympäristössäsi neljän viime vuoden aikana? (Huom: vastausvaihtoehdot eivät muodosta kattavaa listaa piittaamattomuudesta.)

Vastausvaihtoehdot				
Asteikko:	0 kertaa	1–2 kertaa	3 kertaa tai enemmän	Ei koske minua
Tutkimusluvan hankkimisen tai eettisen ennakoarvioinnin laiminlyönti tai niiden vastaisesti toimiminen				
Tutkimusaineistojen tai -tulosten käyttöön, dokumentointiin tai säilyttämiseen liittyvä piittaamattomuus				
Toisen tutkijan työn epäasiallinen viivyttäminen tai vaikeuttaminen				
Tekijän nimen perusteeton poisjättäminen julkaisun tekijäluettelosta				
Toisen tutkijan työn muu perusteeton vähättely tai siteeraamatta jättäminen				
Toisen tutkijan nimen perusteeton lisääminen julkaisun tekijäluetteloon				
Samojen tulosten julkaiseminen useita kertoja näennäisesti uusina eli ns. itsensä plagiointi				
Omien tieteellisten ansioiden paisuttelu ansioluettelossa tai julkaisuluettelossa				
Tieteellisen valta-aseman asiaton hyödyntäminen tieteellisessä toiminnassa				
Perätön ja ilkivaltainen ilmoitus hyvän tieteellisen käytännön loukkauksesta				
Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyn käsittelyprosessin tai sen osapuolten häirintä				
Jokin muu, mikä?				

17. Mitkä seikat mielestäsi vaarantavat hyvää tieteellistä käytäntöä ja vastuullista tutkimuksentekoa Suomessa eniten? Ethän anna vastauksessasi tietoja, joista voi tunnistaa henkilöitä, organisaatioita tai tapahtumia.

Vastaustapa
Avoin kenttä

4. Hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyistä ilmoittaminen

18. Jos epäilisit hyvän tieteellisen käytännön loukkausta jossakin suomalaisessa tutkimusyhteisössä, tietäisitkö miten toimia, jotta epäily tutkitaan asianmukaisesti?

Vastausvaihtoehdot
En tiedä
Tiedän osittain
Tiedän melko hyvin
Tiedän hyvin
En osaa sanoa

19. Oletko neljän viime vuoden aikana epäillyt hyvän tieteellisen käytännön loukkausta ja tehnyt siitä ilmoituksen?

Vastausvaihtoehdot
En ole epäillyt hyvän tieteellisen käytännön loukkausta.
Olen epäillyt hyvän tieteellisen käytännön loukkausta ja tehnyt siitä ilmoituksen.
Olen epäillyt hyvän tieteellisen käytännön loukkausta, mutta en ole tehnyt siitä ilmoitusta.

20. Kuinka paljon seuraavat seikat estäisivät sinua tekemästä ilmoitusta, jos epäilisit hyvän tieteellisen käytännön loukkausta?

Vastausvaihtoehdot					
Asteikko:	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon	En osaa sanoa
Lojaalius kollegaa tai työyhteisön jäsentä kohtaan					
Ilmoituksen tekeminen omalla nimellä					
Seurausten pelko itsellesi					
Mielikuva tutkintaprosessin työläydestä tai pitkästä kestosta					
Epäily tutkintaprosessin puolueettomuudesta, oikeudenmukaisuudesta tai hyödyllisyydestä					
Muu, mikä?					

5. Poikkeusaikojen tutkimuseettiset vaikutukset

Tässä osiossa kysymme näkemyksiä koronapandemian vaikutuksesta hyvään tieteelliseen käytäntöön.

21. Miten koronapandemia on mielestäsi vaikuttanut hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen omassa toimintaympäristössäsi?

Vastausvaihtoehdot
Ei mitenkään
Heikentänyt tilannetta
Parantanut tilannetta
En osaa sanoa

22. Jos koronapandemia on mielestäsi vaikuttanut hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen, voit tarkentaa vastaustasi tässä. Ethän anna tietoja, joista voi tunnistaa henkilöitä.

Vastaustapa
Avoin kenttä

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA